

NOVADNIEKS

OTRDIEN,
1991. gada 18. jūnijs

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nr. 55 — 56
(6214 — 6215)

Laikraksts iznāk otrdienās

Cena: abonentiem 22 kap., mazumtirdzniecībā 30 kap.

ZIŅAS

Silajāos — mūsu novada keramikū vēl nesenojā dzīves un darba vietā — pabija Latvijas kultūras fonda Preiļu kopas pārstāvji. Šī apmeklējuma mērķis — pārlūkot, kā tad izskatās Silajāos šodien, kā arī izvērt, cik reāla ir keramikū turp atgriešanās. Kā izrādījās, liktenīgais iztrūkstošais ceļa posms no «podu vietām» līdz lielceļam ir aptuveni kilometra garumā. Arī citas problēmas nav nepārvaramas, ja vien sabiedrībai ir patiesi nepieciešams, lai silajānieši reiz atkal grieztu ripu tieši Silajāos.

Republikas Augstākās Padomes deputāte *Valentīna Zeile* ar vēlētajiem tikās 14. jūnijā. Zeiles kundzei bija sarunas ar rajona

saimniecību vadītājiem un speciālistiem, kā arī tikšanās ar preiļiešiem rajona izpildkomitejā. Vēl deputāte pabija Jersikā, kur interesējās par skolas celtniecību, un Aglonā, kur tikās ar dekānu Pēteri Onckuli. Zeiles kundze apmeklēja arī dievkalpojumu Preiļu katoļu baznīcā un pēc aizlūguma piedalījās represēto piemiņai veltītās plāksnes atklāšanas ceremonijā.

13. jūnijā ar kļieģiem tika aizmūrēts viens no diviem kooperatīvā veikala «Stils» logiem (tas kurš sētas pusē). Tas izdarīts, lai atbrīvotu no lieka kārdinājuma garnadžus. Naktī uz 13. jūniju jau minētais logs ticis iekārots.

taču signalizācija darbojās nevainojami, un zagļiem operācija neizdevās.

Rajona izpildkomitejā alternatīvā dienesta nodaļas vadītāja pienākumus pildīt sācis *Antons Andžāns* (līdz šim — Preiļu I. vidusskolas skolotājs).

Rajona izpildkomitejas plānu komisijas priekšsēdētājs *Juris Livdāns* atgriezies Agrorūpniecības bankas Preiļu nodaļas pārvaldnieka amatā.

Astondesmit mūža gadu jubileju svētdien nosvinēja visvecākais rajona jaunsaimnieks *Kazimirs Upenieks*. Viņš dzīvo Rušonas pagasta Ievakalna mājās un apsaimnieko 15 hektārus zemes. Par jaunsaimnieku kļuva 1989. gadā.

Līvānu pilsētas Tautas deputātu padomes sesija par padomes un pilsētas valdes priekšsēdētāju ievēlēja deputātu *A. Jelisejevu*, par priekšsēdētāja vietnieku *J. Znotiņu*, par sekretāri *G. Nilovu*. Bez viņiem pilsētas valdē vēl ievēlēja Līvānu patērētāju biedrības ekonomiste *M. Celmīņa*, eksper-

imentālās biokīmiskās rūpnīcas inženieris *J. Siliņš*, sakaru mezgla inženieris *J. Rubulis*. Vēl palikusi viena vakanta vieta.

Notika Preiļu pilsētas Tautas deputātu padomes sesija, kura ievēlēja jaunu padomes un valdes priekšsēdētāju, ievēlēja *Juris Bricis*, kurš līdz šim bija izpildkomitejas priekšsēdētājs. Padomes un valdes priekšsēdētāja vietnieka pienākumus sabiedriskā kārtā veiks *A. Jaunkalns*. Vēl Preiļu pilsētas valdē ievēlēja starpsaimniecību celtniecības organizācijas priekšnieks *V. Haritonovs*, Preiļu patērētāju biedrības priekšsēdētāja *O. Kukore*, rajona iekšlietu daļas priekšnieka vietnieks *N. Maksimovs*. Vakantas divas vietas.

Pēc nedēļas sesija darbu turpinās.

Preiļu pilsētas padomes deputāts *Jevgēnijs Bolšakovs* pilsētas sesijā izteica protestu pret to, kā tiek veidota jaunā pašvaldības struktūra. Viņaprāt, tā ir tikai kārtējā izkārtnes maiņa un atgriešanās pie agrākās politikas. Pilsētas padomes un valdes priekšsēdētāju (viņš teica) vajadzē-

tu ievēlēt demokrātiskā ceļā, piedaloties visiem iedzīvotājiem. Vajadzētu būt alternatīvām kandidātūram. Pilsētas pārzinā jānodod visi ražošanas, kultūras un pārējie objekti.

Deputāts *J. Bolšakovs* sesijas laikā atstāja zāli.

Savas tiesības uz zemi pieteiktas. Bet daudzus uztrauc kādreiz piederējušā īpašuma liktenis. Arī Pelēču dzirnavās pabija to īpašnieku mantinieki. Īpašnieks *Jāzeps Vilksme* jau esot miris, bet viņa mazmeita dzīvo Bauskā. Pelēču dzirnavās viesojās klaidā dzīvojošais latvietis, tuvs bijušā dzirnavu īpašnieka *Vilksmes* radnieks — *Antons Zalāns*.

Sestdiena un svētdiena bija visai sportiskas dienas. Rajona vadošo darbinieku komanda brauca uz Valmieru, kur piedalījās vieglatlētikas sacensībās. Divas dienas Daugavpilī notika Latgales sporta svētki, kur sportoja arī mūsu rajona komandas. Bet mājās palikušie divas dienas sacentās sporta kluba «Cerība» stadionā, kur notika lauku sporta biedrības «Vārpa» rajona sporta spēļu sacensības vieglatlētikā.

20. jūnijs: kas apsaimniekos zemi?

RIGA (LETA). Strauji tuvojas 20. jūnijs — pēdējā diena, kad pagastu izpildkomitejas beigs pieņemt iesniegumus par zemes turpmāko apsaimniekošanu. Daudzi jau izdarījuši izvēli: līdz 25. maijam vien Latvijā jau bijis ap 40 tūkstošu jaunsaimnieku, no tiem

lielākais vairums ir bijušie zemes īpašnieki vai viņu mantinieki.

Republikas Lauksaimniecības ministrijas valsts zemes ierīcības departamentā LETA korespondentam paskaidroja, ka visi jautājumi, kas saistīti ar zemnieku saimniecību izveidošanu, kārtājami

to pagastu izpildu komitejās, kuru teritorijā atradies bijušais īpašums vai izlemts turpmāk saistīt savu dzīvi ar laukiem. Bet kas attiecas uz kompensāciju par zemi, tad iesniegumus par tas saņemšanu pagastu pašpārvaldes, pieņemts līdz 1992. gada 20. jūnijam.

Tautas sāpēm nav noilguma

Tauta ir stipra tik, cik stipra viņas atmiņa un griba. 14. jūnijs ir latviešu tautas sāpju diena, ko nevar ne aizmirst, ne piedot, jo bolševisma briesmu darbības mums sāk līdz pat šim laikam. Šai dienā mūsu valsts karogi plīvo ar melnajām sēru lentām. Šai dienā ejam uz savu tautiešu atceres vietām, lai pieminētu visus mūsu ceļa gājējus, mirušos un dzīvos.

Tiklīdz Preiļos nodibinājās Represēto klubs, tika lemts, ka pilsētā jāiekārto piemiņas vieta, kur godināt visus represētos, kur nolikt ziedus un aizdegt svečiti. 14. jūnijā pēc aizlūguma Preiļu katoļu draudzes baznīcā pilsētas sabiedrība bija liciniece tam, kā tika iesvētīta piemiņas plāksne, kura apliecina, ka šai vietā tiks uzstādīts piemineklis. Svinīgajā brīdī klātesošos uzrunāja Represēto kluba priekšsēdētāja *Terezija Lakovska*, dekāns *Alberts Budže*, pilsētas mers *Juris Bricis*, rajona muzeja direktore *Ināra Bebrīša*. Sāpju pilnajās atmiņās dalījās *Vladislavs Mūrnieks*.

Iedegās sveču sēras liesmiņas, un pār daudzu

vaigiem noritēja klusas ciešanu asaras. Ne pirmās un ne pēdējās pa šiem daudzajiem gadiem. Taču, lai kā neliels mierinājums tagad ir šī svētītā vieta, kur nolikt ziedus, aizdedzināt sveci bojā gājušo dvēselēm un klusi sirdi sarunāties ar mīļajiem, kuri neatgriezās.

S. JOKSTE

Attēlos: dekāns *Alberts Budže* iesvētī plāksni; atmiņās dalās *Vladislavs Mūrnieks*.

J. Silicka foto

Par deju svētkiem lasiet 6. lpp.

Intervija

Lai zeme nonāk īstu
saimnieku rokās

Vēl šodien un rīt pagastu padomēm var iesniegt pieteikumus uz zemi, bet pēc 20. jūnija sāksies otrais posms — pieprasīto platību izmērīšana, strīdīgo jautājumu izšķiršana un tamlīdzīgi. Vārdu sakot, viss smagais darbs zemnieku saimniecību pamatu likšanai. Sāks noskaidroties, kas un cik daudz paliek valsts un kopsaimniecībām — paju vai citām sabiedrībām. Ir atklājušās divas patiesības: no vienas puses — zemnieki grib ātrāk sākt savu neatkarības ceļu, bet no otras puses — viņiem neuzticību izrāda tagadējo lietsaimniecību vadītāji un speciālisti. Daudz esam runājuši par zemnieku pozīciju. Uzklāsim rajona izpildkomitejas lauksaimniecības pārvaldes galvenā agronoma revīzora Jāņa Kivlenieka domas.

— Līdz šim pagastos izdarīts milzīgs darbs — reģistrēti pieteikumi uz zemi, bet tie vēl nedod garantiju par iznākumu. Mēs zinām daudzas saimniecības rajonā, kas strādā sekmi, bet ir arī mazāk veiksmīgas.

— Zemes reformas rezultātā radīsies liels skaits sīku saimniecību. Ipašniekiem ir visai atšķirīgas saimnieciskās iespējas, prasme un arī darba talants, tālāk, atšķirīgi būs arī rezultāti. Taču dzīve prasa, lai pagastos zemi gan piešķir, gan arī kontrolē tās izmantošanu. Sevīši tagad, pārejas posmā.

— Jūs esat Latvijas Agronomu biedrība. Kādi šajā sakarībā ir agronomu vēlējumi un ieteikumi?

— Mēs gribam, lai valdība noteiktu, ka katrs zemnieks rakstiski iesniedz ziņas par saražoto produkciju un naudas ienākumiem, datus analizē pagastos, paaicinot ekspertus — ekonomistus, agronomus, zootehnikus un citus. Datus novērtē pēc LAB ekspertu ieteikumiem «Zemes izmantošanas intensitātes noteikšanas metodes un galvenie kritēriji». Tam jābūt par pamatu zemes lietošanai līdz 1993. gadam. Ja viss atbilst prasībām, tad to var piešķirt īpašumā. Neizmantošana (par tādu jāuzskata arī tā, kur nav novākta raža) jāatņem.

Pagastu pašvaldībām jāmaks pozitīvi ietekmēt katru zemnieksaimniecību, stimulēt tās. Piemēram, var slēgt līgumus par zināmu produkcijas veidu un daudzumu. Pagastu ziņā jānodod kaut daļa no materiālo fondu sadales, labākajiem zemes kopējiem jāsniedz lielāks sabiedrības atbalsts. Jānodrošina konsultācijas profesionālajos jautājumos.

— Jā bet pagaidām pagastos nav īstas, ne cita, ko tad darīt? Un vai maz paredzams, ka tajos būs maģi agronomi un citi speciālisti? Un ja nav līdzekļu tādu atļošanai?

— Šodien nav, bet rīt var jau būt. Bet pagaidām jāslēdz līgumi ar tām lietsaimniecībām, kur strādā šādi speciālisti — neatteiks, par konsultantiem var uzaicināt arī pieredzējušus pensioņus speciālistus. Ir vēl trešā izeja — speciālistus algo pašiem zemniekiem. Tāds cilvēks darba var slāties pēc profesionālās atestācijas. LAB uzskata, ka pagastam jāklūst par lauku saimnieciskās dzīves centru.

— Jūs pieminējāt zemes izmantošanas noteikšanas kritērijus un metodes, vai nevarat par tiem pateikt ko tuvāk? Galvenā mērķa ir augkopības produkcijas daudzums.

— Jā. Pagastu zemes komisijām (arī rajonu) jāizvērtē pretendentu spējas, jākontrolē zemes izmantošana, jāizlemj, to nodot vai pārdot privātpasumā un par naudas aizdevumu atmaksu. Lopkopības virziena saimniecībās produkciju pārrēķina barības vienībās un kopējo rezultātu attiecina uz zemes vienu hektaru, bet, ja augsnes kvalitāte krasi atšķiras, — uz vienu vertības balli, rezultātus salīdzina ar vidējiem pagasta (pašlaik var arī ar līmeni lietsaimniecībā). Apmierinoši ir tad, ja tie ir vienādi vai pārsniedz. Izņemot šādu galarezultātu — cik piena un gaļas saražots uz hektāru zemes. Daudznozaru un specializētās augkopības, dārzenkopības, puķkopības, ārstniecības augu audzēšanas un citās saimniecībās — pēc realizētās produkcijas vērtības, attiecinot uz zemes hektāru vai tās vērtības balli. Izņemot šādu ekspertu vērtējumu (ja raža gājusi bojā, tikko ierīkotas daudzgadīgo kultūru audzētavas, tikko iestādīti augļu koki, ogulāji u.c.) Plašāks šo metožu un kritēriju izklāsts ir pagastos.

— Dažus vārdus par LAB izstrādāto līguma ar zemes lietotāju projektu.

— Tas aptver svarīgākos nosacījumus, sākot ar vidējām ražām piecu gadu laikā, agrotehnisko prasību, augsnes auglības celšanas, augu aizsardzības prasību ievērošanu līdz piegulošo pagasta ceļu, meliorācijas objektu uzturēšanai pienācīgā kārtībā, dabas aizsardzības normu ievērošanu un dabas ainavas saglabāšanu un beidzot ar atskaitēm par rezultātiem. Pagasts savukārt gādā par nodokļu diferencētu pielietojumu vai pat atbrīvošanu no tiem, kvalificētu speciālo dienestu palīdzību, tāpat palīdz realizēt produkciju, labot ceļus u.c.

— Vēl mazliet atgriezīsimies pie agronomiskā dienesta. Pieņemsim, ka tā vai citādi ir agronomiskā palīdzība. Ko tā sevi ietver?

— O, daudz. Agronomi noteiktā laikā atrodas visiem zināmā un pieņemamā vietā, gaida apmeklētājus, sniedz konsultācijas. Ja ir pieprasījums — brauc uz lauka, sistemātiski brauc uz saimniecībām arī bez tā, organizē teorētiskas apmācības (ziemā), praktiskus demonstrējumus un seminārus (vasarā), veido zemnieku paraugsaimniecības, tas var atbalstīt ar īpašiem ieguldījumiem. Izpilda atsevišķus pasūtījumus, izstrādā saimniecības vai tās atsevišķu daļu organizēšanas plānu, veic kultūru apmācības, izdara analīzes, vada augu aizsardzību.

Jautājumus uzdeva un atbildes pierakstīja A. RANCĀNS

Vietējā pašvaldība turpmāk

Jaukie likumi «Par pagastu pašvaldību» paredz vietējās varas struktūras maiņu. Līdz šim lēmējvara un izpildvara bija dalītas, bet saskaņā ar jaunajiem likumiem, to uzbūve tiek veidota tā, lai pagastā vai pilsētā gan lēmējvaras, gan izpildvaras funkcijas būtu vienotas. Visus operatīvos jautājumus risinās viena sabiedriskā institūcija — pagasta vai pilsētas valde. Izpildkomiteja tādējādi tiek likvidēta.

Likumā reglamentēts valdes satīvs. Tajā būs valdes priekšsēdētājs, viņa vietnieks un citi deputāti. Sastāvā var iekļaut arī speciālistus, autoritatīvus cilvēkus, taču viņu daudzums nedrīkst pārsniegt vienu trešo daļu no valdes locekļu skaita. Pārējiem jābūt deputātiem.

Likums nereglamentē, vai valdē iekļaut pastāvīgo komisiju priekšsēdētājus, vai arī nē. Tā ir katra pagasta vai pilsētas iekšēja lieta. Agrāk gan bija noteikts, ka padomes prezidijā obligāti jābūt komisiju priekšsēdētājiem. Galvenais noteikums šobrīd — lai valde ic-

bas struktūras veidošana. Tāja paredzami divi bloki. Pirmkārt, pārvaldes un saimnieciskais. Otrkārt, pastāvīgo komisiju, departamentu izveidošana. No īpašuma, kas atrodas pagastā vai pilsētā, izpildkomitejas teritorijā, veidojas saimnieciskā struktūra. Jauno pašvaldības uzbūvi akceptēs pagasta vai pilsētas padomes sesija.

Deputāti par valdes priekšsēdētāju ievēl vai nu tagadējo padomes vai izpildkomitejas priekšsēdētāju, vai arī citu deputātu. Jau ir pagājis pietiekami ilgs laiks, lai izvērtētu pašreizējā padomes vai izpildkomitejas priekšsēdētāja darbu un nonāktu pie secinājuma:

Laiks
steidzina

pagastu zemes komisijas līdz 20. jūnijam pieņemt visu zemes griebtāju iesniegumus. Vienlaikus noteikt iesniegumu izskatīšanu.

Ar rajona zemes ierīcības daļas izpildīgu vienā dienā pabiju Vārkavas, Upmalas un Rožkalnu pagastos.

Vārkavā zemes komisija strādāja pilnā sparā un pilnā sastāvā, klāt bija arī institūta «Zemesprojekts» vecākais inženieris Antons Gavsars, rajona valsts zemes ierīcības daļas vadītājs Antons Va-

lainis, zemes ierīkotājs Antons Dzenis, vietējās kopsaimniecības priekšsēdētājs Ivans Krasovskis.

Patikami, ka piedalījās kopsaimniecības priekšsēdētājs, un visi strīdīgi jautājumi tika kārtoti sakuma stadijā. Lai turpmāk nerastos lieki pārpratumi.

Pagasta zemes komisijas priekšsēdētāja Lucija Armane precēja, ka saņemti 316 pieteikumi uz zemi vai kompensāciju. Radušies 20 strīdus gadījumi. To izskatīšanai jāpieprasa arhiva dokumenti.

Upmalas pagasta zemes komisija tāpat darbojas gandrīz pilnā sastāvā. Zemes ierīkotāja pienākumus veic Vladislavs Mikitāns. Saņemti apmēram tikpat pieteikumu, cik Vārkavā. Vietējā kopsaimniecība

pieprasījusi 3985 hektārus zemes, 2917 no tiem — lauksaimnieciskā izmantošanai. Zemi pieprasījušas arī pārejo pagastu kopsaimniecības, izņemums — «Ezerciems», kurš 4. jūnijā vēl veltinājis.

Rožkalnu pagasta izpildkomitejā viena darbiniece (uzvārdu un vārdu viņa nevēlējās izpaust) teica, ka zemes komisija sanāk reti, visi aizņemti darba, taču strādāts ir — no 360 saņemtajiem iesniegumiem 258 izskatīti. Klāt bija zemes ierīkotājs Vladislavs Rusiņš. Viņa «grāmatvedība» — kartes — visi piešķirami zemes gabali izņemti, atliek tikai veikt praktisko darbu.

Attēla, strādā zemes komisijā Vārkavas pagastā.

J. SILICKA iekšts un foto

Kompromiss
atrastsAmerikāņu
acīm

AIZKRAUKLE (LETA). Pilsētas pašvaldības lēmums piešķirt zemes gabalu Romas katoļu baznīcas celtniecībai Daugavas krastā izraisīja (o pilsētnieku protestus, kas patvaļīgi ierīkojuši ģimenes dārziņus.

Teritorija, par kuru izcēlās kon-

JURMALA (LETA). Vašingtonas štata ceļu transporta nozares speciālisti, kas viesojās Latvijā, iepazīs ar Jūrmalas apvedceļu un citu objektu būvi kūrortpilsētā. Amerikāņu speciālisti dalījās savā gadu gaitā uzkrātajā pieredzē, iz-

liktis, ir pilsētas senvieta. Šai vietā ir aizliegta jebkāda saimnieciskā darbība. Izņēmums varētu būt vienīgi diēvnama celtniecība. Nemainot lēmumu, pilsētas pašvaldība protestētajiem ierīkojušajiem dārziņus citā vietā.

radīja interesi par tālāku sadarbību ar latviešu kolēģiem, kā arī soluma iespēju robežās sniegt materiāli tehnisko palīdzību un atsūtīt mums vajadzīgo normatīvo dokumentāciju.

Gāzes vads — uz Preiļiem

Intervija ar Pjotru Romanovu — galveno speciālistu organizatoru gāzes vada Vecvārkava — Preiļi celtniecībā

— Jūs šajā amatā strādājat jau mēnesi. Lūdzu, īsumā par gāzes vada celtniecību, vispār pašreizējo situāciju.

— Gāzes vads Vecvārkava (agrāk Upmala) — Preiļi būs maģistrālā gāzes vada Rīga—Daugavpils atzarojums. Pirmā tā nodošanas kārta ekspluatācijā — līdz Preiļu siera rūpnīcai, kur «zilo liesmu» vispirms novadīs uz siltumcentrāli, un tikai otrajā kārtā Vecvārkava. Tālāk gāze «ies» uz SCO rekonstruēto kurtuvī, pēc tam — uz agrofirmu «Turība».

Pie Preiļiem — kolhoza «Latgale» teritorijā (Badelkā) būs gāzes sadales stacija. Gāzes sadales punkts

atradīsies šajā pāt kolhozā Ličos, un no šejienes gāze «nāks» uz kolhozu «Latgale», agrofirmu «Turība». Tālāk — uz Stabulniekiem un Galēniem. No šī punkta gāzi saņems arī kolhozi «Ausma», «Smelteri» un «Nākotne», tāpat Raiņa kolhozs, kopsaimniecība «Rušona», Aglona un Jaunaglona.

Pašreizējā situācija gāzes vada trasē? 7—8 kilometros topošās maģistrāles caurules jau piegādātas. Šogad, domājams, ieliks līdz 12 kilometriem gāzes vada cauruļu. Darbu apjoms, tiesa, liels, ieplānotā nauda ir, bet tā būs jāmeklē klāt, jo gāzes vada ierīkošanas izdevumi pašreizējā dārdzības lai-

kā neapšaubāmi pieaugs.

— Kad dabas gāze cauruvadiem reāli «nonāks» Preiļos?

— Domāju, ka 1993. gada 1. pusgadā. Problēmu gāzes vada celtniecības procesā daudz. Gāzes vada ierīkošanas no Vecvārkavas uz Preiļiem paredzētā vērtība (tā var mainīties) ir 4—4,5 miljoni rubļu. Liela summa.

— Vai dabas gāze 1993. gadā Preiļos, jūsuprāt, tomēr būs?

— Cerēsim. Uz to arī orientēsimies. Tikai liels lūgums jaunsaimniekiem un kolhozniekiem, kuri dāvo gāzes vada Vecvārkava — Preiļi teritorijā: netraucējiet gāzes vada ierīkošanu, atbalstiet to! Tas viss — Latvijas labā.

Ar P. Romanovu runāja J. GURGONS

kas vietējo pašvaldību vadis turpmāk?

Vietējās pašvaldības reorganizācija daudzus iedzīvotājus ir radījusi bažas, pat nesapratni. Sak, te nu bija — atgriežamies pie vecās kārtības. Tā tas ir. Taču dzīve agrī vai vēl visu noliek savas vēstas. Pilsētas vai pagasta līmenī nav lietderīgi šķirt lēmējvaru no izpildvaras, jo vairākumā gadījumu ne vienas, ne otras lēmumi tā arī nav izpildīti. Tieši tāpēc vara jākoncentrē vienas rokās. Kadās — tas atkarīgs no pašiem deputātiem.

Anna ILIJA,
Preiļu pilsētas Tautas deputātu padomes deputāte

Tikai fakti

Cik pelna Rietumos un PSRS?

Viens no svarīgākajiem materiālās labklājības rādītājiem ir strādnieku un kalpotāju darba algas īpatsvars nacionālajā bruto produktā. Ilgus gadus padomju ekonomisti, pildot ideoloģisko pasūtījumu, apzināti paaugstināja virsvērtības normu kapitālistisko valstu materiālās ražošanas sfērā, tādējādi ar skaitļiem pamatojot propagandisko lozungu par nežēlīgo ekspluatāciju un darbaļaužu aplaupīšanu Rietumu zemēs.

Izrādās, ka lielākajā daļā attīstīto valstu strādnieku un kalpotāju darba alga ir apmēram 55 procenti no nacionālā bruto produkta. Citiem vārdiem, no katra dolāra, kas iegūts no produkcijas pārdošanas, darbaļaudis darba algas veidā saņem 55 centus (rūpniecībā - apmēram 65 centus). Darba algas īpatsvars mazliet zemāks ir Grieķijā, Spānijā, Portugālē, Šveicē un dažās citās valstīs, kur ekonomiski aktīvo iedzīvotāju lielu daļu veido tā sauktie „patstāvīgie darbinieki” - fermieri, amatnieki, siktirgotāji u.c., kuru ienākumi netiek pielīdzināti darba algai. Ja salīdzina ar PSRS, tad Padomju Savienībā strādnieku un kalpotāju darba algas īpatsvars nacionālajā bruto produktā ir tikai 36 procenti, bet ASV - 62 procenti, Japānā - 58, Vācijas Federatīvajā Republikā, Francijā un Lielbritānijā - 53 procenti. Iši sakot, šis rādītājs ir augstāks 25 attīstītākajās kapitālistiskajās valstīs, pat Dienvidāfrikas Republikā (50 procenti).

Un vēl 45 centus, kas paliek pāri no katra dolāra, kad izsniegta darba alga. Kapitālisti sadala šādā proporcijā: 12 centi iekārtu un citu ražošanas līdzekļu atjaunošanai, 33 centi - peļņa. Tādējādi reālā virsvērtības norma kā attiecība starp peļņu un darba algu nepārsniedz 60 procentus.

(“Argumenti i fakti”)

Ja jums ir 4 miljoni...

Maskavā notika otrā dzīvokļu pārdošanas izsole. Pilsētas varas iestādes bija atļāvušas tajā piedalīties tikai to organizāciju un uzņēmumu pārstāvjiem, kur dzīvokļu rindās stāv cilvēki, kam ir mazāk nekā 5 kvadrātmetri dzīvojamās platības.

-Ilg es jūs neaizkavēšu,- ar šādiem vārdiem izsoli sāka cilvēks ar āmuriņu rokās. Un jau pēc pāris minūtēm vienistabas dzīvoklis Karēlijas bulvārī bija pārdots par 190 tūkstošiem rubļu (sākuma cena - 26 tūkstoši). Divistabu dzīvokli Ļubļinas ielā (sākuma cena - 31 tūkstošus rubļu) iztirgoja tikpat ātri un tikai par ... 430 tūkstošiem rubļu.

Par trīsstābu dzīvokli Rubļevas šosejā gan izvērtās īsta cīņa. Beidzot to pārdeva par 3 miljoniem 540 tūkstošiem rubļu. Par otru trīsstābu dzīvokli (arī Rubļevas šosejā) kāds uzņēmums samaksāja 4 miljonus rubļu.

Lai gan cenas, salīdzinot ar pirmo izsoli, ievērojami pieaugušas, aukcionāri rīkotāji īsti apmierināti nav, jo „zelta straume” drīz var izsīkt, ja nepašātināsies dalībnieku skaits. Tāpēc trešajā izsolē iecerēts pārdot pilsoņu personiskajā īpašumā esošos dzīvokļus. Tad dalībnieku, acīmredzot, būs vairāk.

Eksperimentēt ar dzīvokļu pārdošanu izsolēs liek to milzīgais deficīts. Lai izpildītu šim gadam paredzēto dzīvokļu celtniecības programmu, pilsētas budžetā nepietiek 150 miljonu rubļu. Diemžēl 10 miljonu rubļu, kas iegūti aukcionā, pietiks tikai divu vai triju jaunu māju uzcelšanai...

(“Moskovskije novosti”)

Kolhoza konditorejas cehs

Tāds ir Rožupē. Tiesa, pirms tam agrākās alus darītavas telpās bija maizes ceptuve. Brūnos, apalīgos un garšīgos kukulīšus te cep arī tagad (divreiz nedēļā ap 100 kilogramiem ikreiz, pārdod uz vietas un apkārtnes veikalos), taču galvenā produkcija tomēr ir cepumi un tortes.

Cepumi - ļoti garšīgi un visvairāk. Dienā konditorejas saražo vidēji 50 kilogramus. Ik dienas izcep 5-10 tortes.

Cehu vada Biruta Batarāga. Bez viņas te vēl strādā divas konditorejas un pašlaik - četras meitenes no Jaunaglonas lauksaimniecības skolas, kuras ieradušās praksē.

Attēlā: ceha vadītāja Biruta Batarāga (otrā no kreisās) sniedz padomu praktiktāim Lolitai Strodei, Anastasijai Volontei un Ingai Dumpei.

J.Silicka foto

BEZ OPTIMISMA

strādā Preiļu sadzīves pakalpojumu nama šuvējas

Daudzi uzņēmumi ir jau tuvu izputēšanai. Cilvēki uz darbu dodas bez optimisma, jo rīt vai parīt var gaidīt pavēle par „štatu samazināšanu”. Krustcelēs arī saimnieciskie vadītāji: spēš vai nespēs noturēt savu darba kolektīvu vismaz uz izdzīvošanas robežas. Vienā no tādiem kolektīviem - Preiļu sadzīves pakalpojumu nama šūšanas ateljē - notika mūsu saruna ar tā vadītāju J.VILCĀNI.

-Sadzīves pakalpojumi, arī virsdrēbju šūšana, kļuvuši dārgi. Tātad esat palikuši bagāti!

-Ko jūs! Situācija ir traģiska. Pasūtījumu cenas patiešām ievērojami pieaugušas, taču viss nopelnītais aiziet nodokļos. Tāpēc šuvēju algas nevis palielinās, bet gluži otrādi - samazinās. Patlaban lielākā alga ir aptuveni 200 rubļi mēnesī, mazākā - tikai 100.

-Arī jūsu kolektīvā notiek štatu samazināšana. Cik cilvēku zaudējuši darbu? Vai visiem varat piedāvāt citu darbavietu?

-Atbrīvojām desmit šuvējas. Gandrīz visas - jaunas meitenes, kuras strādāja dažus gadus. Man viņu patiešām žēl, bet ko es varu līdzēt? Citu darbu varam piedāvāt tikai četrām, pārējām tas jāmeklē pašām. Ja audumu piegāde nepalielināsies, šī nebūs pēdējā štatu samazināšana.

-Audumu, protams, nepietiek. Bet vai kombināts meklē iespējas tos dabūt ārpus fondiem?

-Kaut cik apmierinošā daudzumā saņemam mēteļu audumu. Taču arī te ir savas problēmas, jo nereti audums ir, bet nav... oderdrēbes. Un tā vienmēr kaut kā pietrūkst. Mazliet labāk ir ar audumiem vīriešu apģērbim. Kaut gan atklāti jāatzīst, ka kvalitatīvu drēbi nesāņemam jau gadus trīs.

Sagādnieki, protams, brauc, meklē. Un tomēr centralizētā sagāde varētu būt labāka. Tāpēc esam spiesti paši meklēt citas iespējas. No žurniekiem iepirkām trikotāžas audumu. Pagājušā gada nogalē vienojāmies ar aušanas fabriku par atgriezumam iepirkšanu. Iedzīvotāji bija apmierināti, jo varēja iegādāties lētāku audumu un pasūtīt sev nepieciešamo. No šiem atgriezumam šuvām apģērbus, kurus pārdevām pilsētā un laukos. Šādu audumu varat dabūt arī šogad, diemžēl arī tā cena kļuvusi pasakaini augsta, bet kvalitāte...

-Ļoti dārgi kļuvuši bērnu apģērbi...

-Diemžēl - jā. Jo dārgi ir audumi, šūšana arī, bet kaut ko lētāku mēs nesāņemam. Šuvām boloņas auduma vējjakas 3-4 gadus veciem bērniem un pārdevām „Stilā”. Ziniet, cik tās maksāja? Simts desmit rubļu! Un tomēr izpirka. Tāda, lūk, ir realitāte. Un, ja runājam pavisam atklāti, mēs normāli varējām iztikt arī ar vecajām cenām. Bet tad nevarējām pacelt izejmateriālu cenas, nevarējām mūs aplikt ar tādiem nodokļiem kā tagad. Protams, tas ir paradokss, bet cenu paaugstināšana mums neko ekonomiski izdevīgu nav devusi.

-Pieņemsim, ka darbnīca kļūs tik nerentabla, ka nespēs sevi vairs uzturēt, un šuvējas sāks strādāt mājās individuāli. Varbūt klientiem tas būs pat izdevīgi?

-Domāju, nē. Mēs centralizēti tomēr saņemam kaut cik auduma, bet veikalos tā nav. Bez tam ne katrai meistarei mājās ir laba šujmašīna. Tā palikusi ļoti dārga, bet šuvējas alga nekad nav bijusi liela, lai to tagad varētu nopirkt. Un kur tad, piemēram, importa mašīnu var nopirkt? Turklāt ne katrā šuvēja ir laba piegriezēja, jo vairums strādā brigādē.

-Vai ir garantija, ka tagad pasūtītājs saņems kvalitatīvāk pašutu apģērbu? Neviens taču negribēs maksāt bargu naudu par viduvēju darbu?

-Šobrīd, kad sākusies štatu samazināšana, centība ir lielāka. Kura tad grib zaudēt darbavietu, zinot, ka mūsu pilsētā patiešām draud bezdarbs? Īpaši - sievietēm.

-Jums, sadzīves pakalpojumu nama vadītājam, rūp ne tikai šūšanas, bet arī citu cehu liktenis. Vai redzat izeju no pašreizējās situācijas?

-Ceru, ka apgāde ar materiāliem tomēr uzlabosies. Ka palielināsies algas, un cilvēki spēš arī no dārgajiem audumiem pasūtīt sev tērpu un samaksāt par šūšanas izdevumiem.

Augstā plānojam atvērt nelielu veikalu, kurā kopā ar aušanas cehu pārdošim savus ražojumus. Šāds veikals, iespējams, taps ar citu uzņēmumu līdzdalību un arī mums dos peļņu.

-Paldies par sarunu!

Aina Iljina

Pie kaimiņiem

ĢIMENE NOPIRKUSI VEIKALU

Pirmo privāto veikalu Krāslavas rajonā Dagdas ciema centrā atvērusi Dertunovu ģimene. Tās galva - Aleksandrs, bijušais arodskolas meistars, sācis darboties vārdiņi. Veikalā viņš

tirgojas ar lauksaimniecības produktiem, kurus piegādā jaunsaimnieki, bet tuvākajā laikā uzņems plāno atvērt arī televīzijas un radio darbnīcu, šūšanas ateljē.

JUMS GARŠO KRIEVU CĪSIŅI?

Daugavpils gaļas kombināta speciālisti montē automatizētu iekārtu krievu cīsiņu un vārīto desu ražošanai mākslīgā apvalkā. Kontrakts par agregātu piegādi vairāk nekā 150 tūkstošu marku vērtībā noslēgts ar vācu firmu „Gevika”. Iekārta, kas ieprogrammēta divu produkcijas veidu izlaidei, aprēķināta 2,5 tonnu

cīsiņu un 7 tonnu vārīto desu izgatavošanai dažādos batonos no 250 gramiem līdz 1 kilogramam. Ar šo produkciju kombināts pirmām kārtām apgādās Daugavpils iedzīvotājus, taču cerēsim, ka mums izdosies nogaršot krievu cīsiņu un desas, jo izejvielas tam piegādā arī Preiļu rajona lauksaimnieki.

VIETĒJAIS AVIŽU UZŅĒMUMS

Daugavpils rajona Tautas deputātu padome domā izveidot uz rajona laikraksta „Avangards” redakcijas bāzes vietējās pašvaldības uzņēmumu. Tas ļaus rajona padomei saglabāt vietējo laikrakstu, kurš nonācis grūtā finansiālā stāvoklī. Izdevniecība „Avize”, kas nesen kļuva par laik-

raksta dibinātāju un izdevēju, nespēj redakcijai sniegt nepieciešamo palīdzību. Pēc pašvaldības uzņēmuma nodibināšanas avīzes redakcijai radīsies iespējas paplašināt saimniecisko darbību un patstāvīgi pelnīt līdzekļus. Par avīzes dibinātāju tad kļūs rajona Tautas deputātu padome.

Celulozes rūpnīca - Līvānos?

Firma „Sellusampo” Latvijai piedāvā ekoloģiski praktiski fira, enerģētiski mazietilpīga celulozes un papīra kombināta celtniecību. Latvijai tas ir ļoti izdevīgs piedāvājums, laikrakstam „Diena” pastāstīja LR Rūpniecības ministrijas Tehniskā progresa un mārketinga nodaļas galvenais speciālists Vladimirs Revuckis.

Kombināts nepatērēšot praktiski nekādu elektroenerģiju no Latvijas resursiem, jo tajā būs sava elektrostacija, kas izmantos darba procesā izdalīto siltumu. Tāpat kombinātā būs sava siltumstacija. Celulozes apstrādes tehnoloģija esot apkārtējai videi nekaitīga - visi atkritumi, kas radīsies ražošanas procesā, netiks vesti uz centralizētām atkritumu pārstrādes rūpnīcām, bet tiks pārstrādāti

turpat kombināta teritorijā. Plānots, ka 64 procenti iekārtu šajā kombinātā būs importa. Ražošanas process būs krietni fīrāks - ja Slokas celulozes un papīra kombinātā vienas tonnas celulozes skalošanai nepieciešami 140 kubikmetri ūdens, tad piedāvātajā variantā tonnai balinātas celulozes - aptuveni 15 kubikmetri.

Gaidāms, ka jūlijā firma savus piedāvājumus nodos ekspertīzei, kuru izdarīs Latvijas speciālisti. Kā informēja V. Revuckis, kombināta būve varētu izmaksāt aptuveni 600 miljonu rubļu. Esot iespējamas trīs kombināta celtniecības vietas - Līvānos, Upeniekos netālu no Liepājas vai Vārnes ciemā pie Ventspils.

(“Diena”)

VAI KĻŪS LATGALE PAR PĀRNĀCĒJU NOVADU?

Neatkarīgās Latvijas Republikas labākajos gados Francis Kemps centās publiski skaidrot, ka vienam otram patriotam izliekas, ka Latgale nepilda uz viņu liktās cerības un neizprot viņai uzstādītās prasības (sk. „Latgales likteņi”, R., 1938.). Latgale gadu simteņiem ir veidojusies īpatnēji, un tāpēc ar trafaretiem paņēmieniem nav atrisināms neviens Latgales jautājums.

Kopš tā laika Latgales īpatnības vēl vairāk pastiprinājušās. Latgale ir izklīdusās tautas zeme. Kopš 1930. gada latviešu skaits Latgalē samazinājies par 44 procentiem. Latviešu bēgšana no Latgales nav vēl apstājusies. Latgales iedzīvotāju skaita zudumā latvieši sastāda 3/4. Viena no iedzīvotāju migrācijas īpatnībām ir tā, ka, pastāvot apstākļiem, kuri migrāciju veicina, par prombraucējiem kļūst uzņēmīgākie iedzīvotāji. Laikrakstā „Ludzas Zeme” pērnā gada sākumā V. Trojanovskis publicēja rakstu par ludzāniešiem, kuri strādājuši vai strādā zinātnes jomās. Pēckara gados no šī rajona vien par zinātniekiem kļuva ap 60 bijušo novadnieku. Vesels zinātniski pētnieciskais institūts no viena rajona!

Tādus pašus pārskatus varētu sastādīt par pārējiem Latgales rajoniem. Būdam zinātnieku dzimtene, Latgale joprojām paliek savu gudro bērnu pamestā vientuļā māmuļa. Varbūt Latgales ezeru acis tik bieži ir skumjas, ka jāatceras gadsimta sākuma pirmos novada laicīgo zinātņu studentus: Franci Kindzuli, Aloizu Trasunu, Povulu Laizānu un Vincentu Barkānu, kuri sevi pieteica kā tautiskā un sabiedriskā darba urdītājus vēl studiju gados un sava mūža labākos darbus paveica un atstāja Latgalē.

Priekšlikums latgaliešu spēkus apvienot Latgales pētniecības institūtā bija nodrukāts „Cīņā” 1990. gada 11. martā. Pēc gada 5. martā ar Daugavpils rajona Tautas deputātu padomes priekšsēdētāja J. Geibas lielu gādību sanāca Latgales sabiedrisko darbinieku, rajonu vadītāju un zinātnieku sanāksme. Izstrādājās, izrunājās un, neko neizlēmusi, izveidoja darba grupu. Tā sakot, nedz atbalsts, nedz arī atteikums. Anna Gavare, prasmīga žurnāliste, savā reportāžā šo neizlēmību nosauca par latgalisku apdomību. Ja tas tā, tad laboti visi rekordā ar šo apdomību gada garumā, kuras prātjums bija: pārņemt vai atstāt vēsturei ārzemju Latgaļu pētniecības institūta darba stafeti un tradīcijas. Un kas tas par tādu emigrācijas Latgaļu pētniecības institūtu, kurš nu izrādījās kā durstīgs ezis, rokās nepaņemams un nenoturams?

Bijušā andrupinieša Franča Teirumņa trimdas mājā Indianapolē 1960. gada 2. jūlijā notika Latgaļu pētniecības institūta dibināšanas sēde, kurā referātus nolasīja vairāki no Latgales emigrējušie izglītotākie tautieši. Agronomis, bijušais varakļāniecis Bonifācijs Briška referēja par trimdā pieejamiem latgaļu pētniecības avotiem, Varakļānos dzimušais profesors Leonards Latkovskis pastāstīja par latgaliešu vietvārdiem, kuri atvasināti no koku nosaukumiem.

Dažus mēnešus vēlāk Vācijā, Minhenē notika Eiropas Latgaļu pētniecības institūta nodaļas atklāšana. Šķīlbeni pagasta Plešovas ciemā dzimušais Mikelis Bukšs referēja par latgaļu izplatību senatnē. 1965. gadā izveidojās un Latgaļu pētniecības institūtam pievienojās Kanādas zinātnieku latgaliešu grupa. Šajā gadā iznāca institūta rakstu krājums „Acta Latgalica”, kura izdošanu nodrošināja Dricānu pagasta Pilcenē dzimušais grāmatizdevējs Vladislavs Locis.

Latgaļu pētniecības institūtam nebija savas pastāvīgas mājas un algotu darbinieku. Tā darbībā latgalieši iesaistījās uz sabiedriskiem pamatiem, saraksti un cita veida sakarus uzturēja biedrzinis Jons Dimants, dzimis Jersikas pagasta Līvānu draudzes Gosporu sādžā.

Tagad, kad vairāki raženi Latgaļu pētniecības institūta biedri aizgājuši viņšaulē, palicis viņu paveiktais darbs, kuru vēl neesam apzinājuši. Institūts izdevis septiņus darba krājumus, 23 zinātniska rakstura monogrāfijas, virkni rakstu „Tāvu zemes kalendārā”, žurnālā „Dzeive” un laikrakstā „Latgolas bols”. Kādos apstākļos strādāja latgaliešu pētnieki emigrācijā, kādu pašuzpurēšanas un viņiem prasīja Latgalēi vēltītais darbs, raksturosim ar dažiem piemēriem no VI. Loča darba un dzīves, kurus atvadu publikācijās minējuši viņa paziņas un darba biedri.

A. SPOĢIS: „Mēs visi bijām uz papīra dažādos amatos, bet neviens nedomājām par šo stundu x - ko iesāksim bez VI. Loča - visu darbu visās organizācijās veica viņš viens pats, mums drusku piepalīdzot”.

J. BLAŽEVIČS: „VI. Locis nekad nav devies atpūtas atvaļinājumā vai pat izklaidēšanās pastaigā, jo darbu ... viņš stādīja pāri visām personīgajām interesēm un dzīves ērtībām”.

FR. TEIRUMŅIS: „Netālu no drukātavas Vladislavs Irēja istabiņu, lai viņam būtu kur apmesties, atpūsties un palikt pa nakti, kad viņš atbrauca strādāt drukātavā ... Drukātavā Vladislavs Locis bija viena persona - gandrīz visu drukāšanas darbu darījis. Tikai burtliča darbu viņam veica ilggadīgs un sirsnīgs paziņa Hanss Preis”.

NO NEKROLOGA laikrakstā „Laiks” 1985. gada 2. februārī: „Trimdas gados VI. Locis izdevis pāri par 120 grāmatām, žurnālā „Dzeive” un laikrakstā „Latgolas bols”, arī Tāvu zemes kalendari ... Laika fecējumā Locis izveidoja un vadīja 4 latgaļu organizācijas: A. Jurdža fondu, Latgaļu izdevniecību, Latgalisko raidījumu komiteju un Latgaļu sētas fondu. Parāli darbojās Latgaļu pētniecības institūtā, tā rakstu krājumu „Acta Latgalica” apkopoj Vladislavs Locis”.

Dzejnieks Osvalds Kravals savā runā Daugavpils sanāksmē sacīja: „Mums bijuši tikai divi lieli grāmatizdevēji: Andrivs Jurdžs un Vladislavs Locis”.

Dzejnieks ierosināja izveidot Vladislava Loča fondu latgaliešu grāmatizdevniecības atbalstīšanai.

Vladislava Loča nāve 1985. gadā ļoti ietekmēja Latgaliešu pētniecības institūta darbu. Iepriekšējo iznākšanas regularitāti zaudēja krājums „Acta Latgalica”, žurnāls „Dzeive”. Šī žurnāla 1987. gada 161. numurā varam lasīt: „Mūsu tautas paaudzē pleci un krusti sadrūp svešumā. Mūsu paliek arvien mazāk. Mūsu bērni pāriet svešajās tautās - nedaudz paliek latvieši, pavisam retais prot mūsu abas valodas”.

Ar nākošo, 162. numuru žurnāls „Dzeive” nodeva atklātībā profesora Leonarda Latkovska 80. gadu jubilejas apsveikumu, kurā T. Puisāns rakstīja: „Klausoties L. Latkovski, tiešām liekas, ka valoda dzīvo. Viņš var spēlēties ar vārdiem kādas 20 valodās, salīdzinot, atvasinot, veidojot un izskaidrojot tautu sakarības caur to lietām, valodas formām un šo daudzo sakarību jucekli novietot redzamā vietā baltus un īpaši latviešus”.

Bonifācijam Briškam šajā laikā bija 85 gadi, Latgaļu pētniecības institūta biedrzinim Jōnam Dimantam - 84

gadi. Latgaļu pētniecības institūta dibinātājiem un uzturētājiem ritēja devītais gadu desmits. Latgalieši ārzemēs izmīra un asimilējās, zuda pētniecības objekts - trimdā aizvestā latgaliešu valoda un atmiņas. Tāpēc profesors L. Latkovskis astoņdesmito gadu vidū aicināja tautiešus atbalstīt Latgaļu pētniecības institūta darbību, iesūtot pētniecībai materiālus: „Neviens fakts nebūs par mazu, vai tas būtu ņemts no atmiņām vai retiēm publicējumiem svešu tautu rakstos, kam ir sakars ar Latgali un latgaliešiem. Tas varētu būt viens vecs, maz lietojams vai pazīstams vārds, teiciens, uzvārds vai vietvārds... Fakts var būt par latgaļu ierašību, to paralēlēm ar citām tautām. Tas var attiekties uz darba rīkiem un mājāsaimniecības piederumiem...”

Daugavpils sanāksmē kolēģe Ilona Salceviča klātesošiem paziņoja, ka privātās vēstulēs Latgaļu pētniecības institūta valdes priekšsēdētājs Francis Teirumņis ierosinājis analoga institūta izveidošanu Latgalē, bija zināmi šī raksta autora centieni uzņemt sakarus ar Joni Dimantu, prefri saņemot nāves ziņu. Un tomēr viens no galvenajiem iebildumiem balstījās uz juridiskās pēctecības dokumentu trūkumu. Rīgas latgaliešu biedrība „Trešā zvaigzne” bija pilnvarojusi nolasīt protesta vēstuli...

Iniciatīvas grupa sagatavotā ziņojumā pastāvēja uz to, ka ārzemju institūta darbu vērtēšanas morālas tiesības pieder tikai šī institūta zinātniekiem. Kāpēc šāda nostāja? Oponenti atrod, ka trimdas latgaļi grāvusi latviešu vienotību.

Latgaļu pētniecības institūta darbos paustas atziņas valodas un Latvijas vēstures jautājumos, kurām ir hipotēzes raksturs. Tās neesot pieņemamas mums, jo varot kaitēt latviešu tautas vienībai šeit un vājināt spēkus ceļā uz suverēnu Latviju. Tāmad hipotēžu rūpīgas izpētes nepieciešamība jau iepriekš tiek noraidīta... politisku apsvērumu dēļ. Vai tiešām vēl joprojām brīva zinātniskā pētniecība Latvijā nebūtu iespējama?

Izveidotajā darba grupā iekļauti gan Latgales pētniecības institūta veidošanas piekritēji, gan pretinieki. Šo rakstu nododu Latgales sabiedrības zināšanai, necerot, ka tas vairos sabiedrības atbalstu. Daugavpils sanāksme parādīja, ka Latgales zinātnieki Rīgā apbrušēti ar algām un amatiem, kādi viņiem doti, un atpakaļ ceļu nemeklē. Sirdsapziņu mierina atziņa, ka visi esam latvieši un visiem sāp Latvija. Kāpēc jāizceļ īpaši Latgale?

1991. gada 15. aprīlī, Latvijās filharmonijas koncertzālē sapulcējās latgalieši, šobrīd arī rīdzinieki. Un runāja par to, ka ir kļuvis „Dievs, svētī Latviju!” skaņas pirmās apstāro saullēkts Latgalē, ka Rīgu jāaizstāv Latgales pakalnos, ka braukt uz Latgali daudzi nespēj tāpēc, ka pēcāk ilgi sirds sāp par rētiem viņas sejā. Bet zemes reformas konsultants Oļģerts Leščinskis vairākas stundas nopūlējās, stāstot un skaidrojot. Bet es domāju. Vai kļūs Latgale par pārnācēju novadu? Un kuri pirmie atradīs atpakaļceļu: zinātnieki vai arāji?

Pārnācējiem arājiem tēvu un vectēvu viensētas pieprasījumi jāiesūta līdz jūnija vidum attiecīgā pagasta Zemes reformas komisijās. Kur varētu pieteikties zinātnieki? Zinātniekiem pētījumiem paredzētās naudas sadales komisijās - ar iecerēto tēmu, tās anotāciju un neslēptu vēlmi darboties Latgales pētniecības institūtā. Vairāk sapulču nebūs. Vārdu pietiek. Laiks darboties!

Jāzeps Zelonka

RAIŅA GARAIS CEĻŠ UZ LATVIJAS VALSTI

PĒTERIS ZEILE, filozofijas zinātņu doktors

1. turpinājums

Rainis dziļi pārdzīvo, saskatot savtīguma, varaskāres, vienpusības, cieta, plakana šķiriskuma izpausmes, radošas personības nesapratnes, dažkārt pat nodevības izpausmes sociāldemokrātu partijā un tās atsevišķos biedros. Tāpēc visai komplicētas, kā tagad saka - neviennozīmīgas attiecības Rainim veidojas ar P. Stučku, J. Jansonu - Braunu, R. Pēli un vēl dažiem redzamiem partijās darbiniekiem. 11.06.1912. „Resnā (P. Stučkas - P. Z.) klikā un citos savos draugos es biju svešs, partijā toreiz svešs un tagad svešs. Bet ir noticis vēl kas cits, pārgrozījusies atklātības morāle”.

Rainis atbaida sektantisma gars partijā, neiecietība pret viņa biedrošanos ar partijai nepiederošajiem.

„Man pārmet aktieru un Ārona apsveikšanu, laipnību pret maniem agrākiem apakšniekiem, humanitāti. Te patiešām pilsoņiem taisnība, ka partija ir kultūras naidniece. Būs atgriešanās uz viduslaikiem, kad ienaidnieks nebija cilvēks” (14.06.1912.).

Rainim, kas mīlēja Latviju un savu tautu, bija dziļi pretīgs jaunais pārkrievošanās vilnis, kas atkal izvērās Baltijā. „Par daudz draudoša ir pārkrievošana tāpēc, kad viņu tagad pabalsta sociāldemokrātu un demokrātu partijas. Aizrāvušies cīņā pret vecajiem un apkaro pašu latvietību un savu pašu eksistenci kā tautu”. (28.06.1912.)

Toreiz jau lielinieciski tendētājam latviešu sociāldemokrātijā Rainis saredz to tīpašību iedīgļus, kas bija zīmīgas pie valsts varas tikušajiem boļševikiem un kas jo spilgti raksturo tagadējos platformkomunistus, no kuriem šī vara aizvien vairāk attālinās.

„Visa sociāldemokrātu politika ar slēpšanu, pārspīlētām urrā, neģēlību polemikā, melošanu nav nebūt proletāriska; ir tā pati vecā birģeliskā un Makjaveli politika, kura der sīkām šķirām un interešu grupām, bet ne partijai, kura aptver visu tautu un visas tautas. Tai der tikai lielums un patiesība.” (25.03.1912.)

Un vēl: „Demokrātijā un sociālisms nedrīkst tapt tik mazs, ka ietilpst avīžu ievadrakstā.” (29.01.1913.)

Rainis ar šāda veida izpausmēm negribēs saistīt nākamās Latvijas Valsts veidolu. Raini gluži nevar salīdzināt ar dāņu filozofu Sērenu Kērkegoru, kurš katrā savā nākamajā grāmatā polimēzija ar iepriekšējo. Taču laika gaitā arī Rainis nereti precīzē iepriekš teikto, pārvērtē vienpusīgus vai pārsteidzīgus spriedumus. Ja Šveices trimdās sākumā, atbildot uz Jankava vēstuli, Rainis rakstīja, ka viņš par sava Lāčplēša „materiālo substrātu” uzskata proletariāta šķiru cīņu, tad vēlāk no šīs versijas atteicās, Lāčplēsi raksturojot kā latviešu tautas un tās gadsimtu brīvības cīņu simbolu.

Šveices periodā Rainis daudz domā par Latvijas nākotni. Šīs domas pakāpeniski pāraug jautājumā par Latvijas valstiskumu. Šīs problēmas risinājumam ir divas izpausmes jeb līmeņi. Organizatoriski praktiskais, pilsoniskais (kas atklājas dienasgrāmatās, vēstulēs, dokumentos, publicistikā) un literāri mākslinieciskais (kas visapjomīgāk, un pilnīgāk iemiesojas Raina drāmās).

Aplūkosim katru no šiem līmeņiem.

1910. gadā Pēterburgā krievu valodā Rainis publicē plašu apceri „Latvieši”. Tas uzrakstīts no marksistiskām pozīcijām un tajā Rainis uzsver: „Latviešiem atdalīšanās no Krievijas būtu pašnāvība.” Rainis te vērsās gan pret vācu, gan latviešu buržuāziju, taču ne ar vārdu nepiemin cariskos spaidus un pārkrievošanās politiku Baltijā. Viņš aprobežojas tikai ar dažām piezīmēm administratīvās kultūras autonomijas jautājumā, cita starpā, prasot latviešu pilsētas teātra iedibināšanu Rīgā un uzrakstus latviešu valodā ielās, pilsētas pietātnēs, tramvajos, utt. Te Rainis kompromisa veidā cenšas savienot cariskās valdības oficiālo viedokli ar latviešu sociāldemokrātu vēlmi atrasties Krievijas ietvaros, taču tādos, kur pastāvētu konstitucionālā kārtība un tiktu uzlabota sociālā likumdošana par labu trūcīgajiem slāņiem.

Sākoties pirmajam pasaules karam, Rainis atsāk konkrēti risināt Latvijas valstiskuma noteiktas pakāpes - autonomijas jautājumus. Felikss Cielēnam adresētajā vēstulē (1916. gada 26. maijā) Rainis atzīmē, ka Latvijas autonomijas lietu viņš sācis cīlāt jau pirms pusotra gada un šo ideju izplatījis Šveices latviešu kolonijā, kamēr tā nodibinājusi kopkomiteju, par kuras priekšsēdētāju viņš ticis ievēlēts.***

Arī vairākas F. Cielēnam iepriekš rakstītās vēstulēs Rainis izsaka savus apsvērumus par Latvijas autonomiju. F. Cielēns (1888. - 1964.), būdams emigrants Šveicē, bieži apmeklēja Raini un Aspāziju Kastaņolā. Raina dienasgrāmatā (16.06.1912. u.c.) atrodam ļoti atzinīgus vārdus par šo „jauno simpātisko”, nemierīgo un radošo cilvēku. Tikšanās reizēs un vēstulēs Rainis un Cielēns apsprieda plašu jautājumu loku (sociāldemokrātu partija, Latvijas tagadne un nākotne, kultūras aktualitātes u.c.). Ilgstošā draudzība, kas turpinājās līdz Raina un Aspāzijas mūža beigām, vēlāk vērtās F. Cielēna vērienīgā monogrāfijā „Rainis un Aspāzija” (nodaļas publicētas „Karoga”, 1990., 5-7 Nr.).

Sadarbībā ar Raini Felikss Cielēns izstrādā visai izvērštu Latvijas autonomijas projektu ar 10 iedaļām un 27 punktiem (tēzēm). Šis autonomijas projekts atspoguļoja mērenus pašnoteikšanās centienus kara sākuma posmā. Taču tajā ir vairāki konstruktīvi elementi un visai būtiskas kontūras patstāvīgai Latvijas valstij.

Atzīmēsim būtiskākos momentus šajā dokumentā.

Latvija ir lielās daudznaacionālās Krievijas sastāvdaļa; tajā ietilpst visi trīs latviešu apdzīvotie novadi - Vidzeme, Kurzeme un Latgale; tiešus, aizklātu, proporcionālu vēlēšanu ceļā izveidojams vietējais parlaments („Latvijas Saeima”); aktīvas un pasīvas vēlēšanu tiesības - visiem 21 gadu sasniegušiem vīriešiem un sievietēm; parlaments likumdošanas ceļā tiesīgs risināt visus iekšējos sociālos, izglītības, nacionālās kultūras autonomijas, administratīvo tiesību, komunālās pārvaldes, pasta, telegrāfa un vietējo dzelzceļu darbības, tiesu iekārtu normu jautājumus. Parlamentam jānosaka arī Latvijas tautas milicijas kā galveno paš aizsardzības spēku statusus. Tautas milicija „var tikt izlietota vienīgi tēvijās un dzimtenes aizstāvēšanai karā, kurš par tādu arī no vietējās Saeimas atzīts.”

Zīmīgs un mūsdienīgi aktuāls projekta 24. punkts „Tautas milicija paliek patstāvīgi Latvijā, tiek apmācīta un vadīta no latvju virsniekiem ar latvju valodu kā komandas valodu”. Latvijas pilsoņu obligatoriskā karaklausība tiek īstenota Latvijas milicijas ietvaros.

Un vēl ļoti zīmīgi divi punkti. 26. Tautas milicijas locekļiem un tās vadoniem no zemākiem līdz pat augstākam jāzvēr ne tikai vispārīgai valstij (t. i. Krievijai - P. Z.), bet arī Konstitūcijas paragrāfam, kas nodrošina Latvijas autonomiju.

27. Milicijas vadošais ģenerālis tiek vēlēts no vietējās Saeimas.**** Autonomijas projekta tekstu F. Cielēns lieto parakstīt Bernes latviešu kolonijas birojā. Kā viņš pats atzīmē, projekts izstrādāts, vispārējos vilcienos to saskaņojot ar Raini. Par Raina aktīvu līdzdalību šajā lietā liecina vairākas viņa vēstules F. Cielēnam 1915. gadā, kā arī A. Keņiņai un A. Krauzei-Ozoliņai (Latviešu komitejas sekretārei), kuras šajā laikā aktīvi darbojās Šveicē, iestājoties par Latvijas valstiskuma izveidi. Ar A. Keņiņu, kas puda krasi pilsoniskus uzskatus, Rainis vēlāk sadarboja pārtrauca.

* Visi citājumi no Dienas grāmatas un piezīmes. Kastaņolas periods. (1906.-1920.). Rainis. Kopoti raksti. 24. sēj. R., 1968. Turpmāk saīsināti - KR, sējums, lappuse
** KR, 18., 435. lpp.
*** KR, 23., 122. - 123. lpp.
**** Autonomijas projekta teksts (ar piezīmēm). Cielēns F. Laikmeta maiņā I, Lidingo, 1961, 396.-399. lpp.; Laikmeta maiņā II, 1963.

Sonedēļ beidzas parakstīšanās uz laikrakstiem un žurnāliem 1991. gada trešajam ceturksnim un visam otrajam pusgamam. Vai jūs jau pasūtījāt Preiju rajona laikrakstu

«NOVADNIEKS»?

Mūsu avīze arī turpmāk jūs informēs par notikumiem sava rajona un republikas dzīvē, stāstīs par Latgales vēsturi un problēmām, par zemes reformas gaitu, sniegs padomus jaunsaimniekiem un vēl daudz ko citu.

Abonēšanas maksa minimāla: mēnesim - tikai 1,16 rubļi, ceturksnim - 3,48 rubļi, pusgamam - 6,96 rubļi.

Nenokavējiet atjaunot parakstīšanos uz rajona laikrakstu „Novadnieks”!

TAS bija stāsts par brīnumai- no ceļojumu, kas sākas, mātes miesās rodies jaunai, vēl nebijušai un neatkarīgai dzīvībai, un turpinās līdz pie- dzimšanas brīdim. Par ceļojumu, ko atmiņas mirkļa uzplaisniju- mos reizēm atceramies kā ar mums kaut ko reiz notikušu, bet visbiežāk — neatceramies nekad. Stāsts par cilvēka dzīvi- bas veidošanos, par ģimenes dzemdībām un arī par grūtnie- cības pārtraukšanas problēmu.

No Vācijas uz Latviju ceļu me- rojušie latvieši Rudīte un Daniels Brūveri jau otro reizi ir ieradušies ar konkrētu mērķi — vispirms Kurzemē un nu — Latgalē — pa- stāstīt un parādīt to, ko mēs savā daudzpusīgajā neinformētībā ne tik drīz vēl varēsim redzēt vai izlasīt. Tās bija filmas, kas stāstīja, kā dzemdības noris Vācijas un Fran- cijas klīnikās. Filmās, ko vācu te- levīzijas skatītāji sen jau varējuši noskatīties, pārdomāt, saprast. Tie bija arī diapozitīvi par noslēpumai- no dzīvības rašanās un attīstības ceļu un arī par jau radušās dzī- vības nogalināšanu.

Dabīgas dzemdības nu kā tām jānorit, lai cilvēka nāksana pa- saulē būtu cilvēcīga... Kā mazais

cilvēks šai saulē tiek sagaidīts, kādi ir viņa pirmie dzīves mirkli, un ko šai laikā dara viņa mā-

tēvs un cilvēki, kas viņu jero- dāties sagaidījuši... Katrs bērns ir nekad nebijis, neatkarīgs cil- vēks. Un katram cilvēkam ir tie- sības uz dzīvību. Aborts ir viņa apzināta iznīcināšana... Sīkaiņai, kura kājas pēdina ir tik liela, lai novietotos uz sava tēva pirkstgala, tomēr jau ir cilvēka kājas pēda ar saviem, nekad nebijušiem pir- kstu nospiedumiem... Zīdīšanas lai- kā bērns uztver to, kas atrodas 15—20 centimetrus no viņa, un tas ir attālums starp mātes un bērna acīm...

Rudīte un Daniels devuši dzīvību septiņiem bērniem. Un ar šo lek- ciju uz Latviju viņi varēja at- braukt tāpēc, ka pie bērniem uz Vāciju aizbrauca auklīte no Lat- vijas. Brūveru ģimenē bērni dzimst mājās. Tas ir liels notikums, kad visi jau pasaulē nākušie brāļi un māsas tūdaļ pēc sava jaunākā pie- dzimšanas nāk viņu samīļot. Viņi ir klāt un mazgā bērnu, klausās viņa sirdspukstus. Galvenā priekš-

rocība šādām dzemdībām, kā leica Rudītes kundze, ir atmosfērai un tam, ka visapkārt draudzīgi cil- vēki. Izjautāta, viņa labprāt stāsta un paskaidro, cita starpā teic arī to, ka Vācijā grūtnieces ir vese- lākas un labāk izglītotas, viņas zina, kas viņas sagaida, kārtīgi nāk uz profilaktiskajām apskatēm, un, protams, viņām ir arī labāka pārtika. Bet kāpēc gan šie braucieni uz Latviju? Uz šo jautājumu Rudītes kundze atbild, ka «... lai- kam jau tieši tāpēc, ka Vācijā tās visas ir sen zināmas lietas, ko lat- viešu ģimenes sāk uzzināt un par ko sāk runāt. Man ir prieks, jo redzu, ka ir interese par to, ko stāstu. Un ir zēl, redzot, ka sie- vietes un viņu problēmas ir atstā- tas novārtā un pat apspiestībā. Ir skumji apzināties, ka abortu problēma Latvijā ir patiesi nācijas problēma. Ir ļoti svarīgi, kā ar sievieti, ar māti apietas ģimenē, slimnicā. Ir nežēlīgi likt cilvēkam sajūst, ka neesi vērtīgs, ka neesi nekas. Es cenšos izskaidrot un pa-

stāstīt to, ko esmu sapratusi un ko esmu uzzinājusi, jo man tam ir lielākas iespējas. Es ceru, ka tā varēšu kaut mazliet palīdzēt un ko labu izdarīt jūsu problēmās».

Si lekcija, kas būtībā bija ļoti intīma un ļoti atklāta saruna ar preiļiem (vairāk gan — prei- lietēm), šokēja ar savu vizuālo materiālu, pārsteidza ar daudz ko mums nepierastu un bija ļoti bū- tiska ar savu cilvēcību. Un vienī- gais ko, kā allaž Preiļos, varēja nožēlot, bija mūsu klātnebušana. Kaut gan... Rudīte Brūveres kun- dze kādu laiku vēl būs Latvijā un tiksies ar mūsu sievietēm un vīriem, ģimenes galvām un pavarda sar- gātājiem. Iespējams, jums vēl pa- veiksies, ja nokļūsiēt viņas lekcijā.

Silvija JOKSTE

Attēla: Rudīte Brūveres kundze Preiļos.

Jāņa SILICKA foto

M. Livdāne atjaunota darbā

Daudzi, lasītāji, droši vien, atceras konfliktu starp rajona

izpildkomiteju un kultūras noda- lās vadītāju Moniku Livdāni, kas radās pagājušajā gadā sakarā ar viņas atbrīvošanu no darba (par to rakstīja «Novadnieks»). Tomēr isumā atgādināsim lietas būtību.

Pērn rudenī, veidojot vietējās varas jaunās struktūras, rajona izpildkomiteja Monikai Livdānei uzteica kultūras nodaļas vadītā-

jas amatu, motivējot to «ar piln- varu izbeigšanos». Pēc vairāku rajona padomes deputātu, pirmām kārtām — M. Stalidzānes, ieros- mes konflikta risināšanā iesaisti- jās rajona Tautas deputātu pa- dome un sesijā atzina, ka rajona izpildkomiteja, atbrīvojot M. Livdāni no kultūras nodaļas va- dītājas pienākumiem, neesot pa- reizi formulējusi atbrīvošanas ie-

meslu. Rajona izpildkomiteja, pil- dot sesijas lēmumu, formulēju- mu izmainīja, taču darbā Livdā- ni neatjaunoja.

Monika Livdāne griežas tautas tiesā, un tā viņas prasību atzi- na par pamatotu, piespriežot ne tikai viņu atjaunot darbā, bet arī izmaksāt kompensāciju par piespiedu kavējuma laiku. Savu-

kārt rajona izpildkomiteja pārsū- dzēja tautas tiesas lēmumu re- publikas Augstākajā tiesā.

5. jūnijā notikušajā Augstākās tiesas sēdē rajona tautas tiesas lēmums atziņš par pareizu un Monika Livdāne atjaunota darbā par kultūras nodaļas vadītāju.

V. KRAUJA

Dancot vedu sav' māsiņu

Latviešu dejai izsenis piemītušas ļoti dažādas un saturā bagātas izpausmes. Deja — dzimtas godu svinībās, kāzās un citur, Deja — gadalaiku un lauku darbu celīnu mija. Deja kā vakardienas un šo- dienas reālā atspoguļotāja — ar visām šo dienu ilgām, cerībām un sapņiem.

Arī deju kolektīvu vadītāju lie- tā diena, jo viņi ir tie, kurus de- jotāji vienmēr ir gaidījuši uz kā- rējo mēģinājumu kā jaunas dejas un kopības atkalradītājus.

Sajā dienā vissiltākie pateicības vārdi pieņemas tieši viņiem: Livānu 1. vidusskolas bērnu deju kolektīva vadītājām Irenai Viļčinskai un Ausmai Prikulei, Preiļu 1. vidus- skolas skolotājām Gaidai Ivano-

vai, Marutai Kozlovai, Aglonas vidusskolas bērnu deju kolektīvu vadītājai Dinai Staškevičai, Silvi- jai Kurtiņai, kura vada Aizkalnes deviņgadīgās skolas, rajona kul- tūras nama bērnu un Preiļu siera rūpnīcas vidējās paaudzes dejojā- jus. Nenogurstošajai Marijai In- dānei, kura dejas mākslu un pras- mi audzina Dravnieku deviņgadī- gās skolas diviem bērnu un Stā- bulnieku pagasta jauniešu deju kole- ktīviem. Tāpat Elvirai Spūlei (Niedru deviņgadīgā skola), Mo- nikai Kivlenieci (Priekulu devin- gadīgā skola), Anitai Lukjanskai (divi Jersikas jauniešu deju kole- ktīvi), Eleonorai Bleivei (rajona kultūras nama vidējās paaudzes deju kolektīvs) un, protams, Gai-

dai Ventai, kura vada Tautas deju ansambli «Silava» un Livānu stik- la fabrikas vidējās paaudzes dejas draugus.

Un, protams, mēs esam pateicību parādā rajona skolu un pagastu deju kolektīvu virsvadītājam Sar- mai Freibergai. Viņa bija ieradu- sies pie mums kopa ar savu deju kopu «Latve» un kapelu «Pieci ar pusi».

Svētkus kuplīnāja Preiļu 1. vi- dusskolas pūtēju orķestris (vadi- tājs Eldis Bērziņš) un rajona kul- tūras nama pūtēju orķestris (Al- berts Ruziņš).

Gara, gara, kā tēva josta, kurai iesākuma nevar saredzēt, kuru pū- rā nevar salocīt, ir mūsu tautas dziesmas gaita. Tās rakstos ierak- stīti tautas tikumi, iedziedātas tau- tas gudrības. So kamolu ritināja siera rūpnīcas folkloras ansamblis (vadītājs Jānis Teilāns). Ar savu muzicēšanas maku mūs visus ļoti priecēja miļlais, labais «Jūlijs» no Sutriem (vadītājs Jūlijs Stikuts). Neviens nepalika vienaldzīgs pret šo kapelu, jo izdancojušies bija visi, kam vien sirds karoja.

Elvira BROVACKA, rajona deju svētku režisore

Dancot vedu sav' māsiņu.
Vedu dižu, vedu mazu.
Dižu vedu rādīdams.
Mazu vedu mācīdams.

J. SILICKA foto

Paldies, dakterīt!

Ir mūsu nenokārtotajā dzīvē un sadzīvē sfēras un nozares — tirdzniecība, sadzīves palpojumi, medicīna —, kur mūžam tikai ēnas puses redzam un to, ka mūs — klientus, pacientus un viesus — neapkalpo tā, kā mums gribētos. Bet te pēkšņi dažu nedēļu laikā redakcija saņēma vēstules — no dažādām rajona vietām, no dažādiem cilvēkiem, bet par vienu tēmu. Par medicīnu un medicīnas darbiniekiem. Negaidīti labvēlīgas un vienprātīgas vēstules. Piedāvājam arī jums tajās ielūkoties.

L. SOROKINA no Stabulniekiem raksta:

«Gribētos, lai visi zina, cik labs un sirsnīgs cilvēks ir Preiļu slimnīcas ātrās palīdzības feldšere Valentīna Gatiņa. Mums, padziļojušiem cilvēkiem, reizēm šķiet, ka ārsti nav pret mums sevišķi uzmanīgi, ka viņi nevēlas mūsu dēļ tērēt savus spēkus. Tāpēc ir tik

patikami pārticēties, ka tā nav taisnība. Lai arī medicīnas iekārtas pie mums neatbilst pasaules standartiem, taču likumiskajā ziņā mūsu mediķi nav sliktāki par saviem daudz labāk nodrošinātiem kolēģiem rietumu valstīs.»

Preiļu slimnīcai un ātrās palīdzības kolektīvam pateicīgi arī kādas jaunas meitenes — ILZES BIEZĀS — MATE UN BRĀLIS

«Nezinām to ātrās palīdzības šoferu un dakterītes vārdu un uzvārdu, kuri atbrauca glābt dzīvību 17 gadus vecai meitei — Ilzei Biezajai. Viņa mācās Jaunaglonas lauksaimniecības skolā un dzīvo

Kirova kolhoza «Cepernieks». Šiem nepazīstamiem cilvēkiem izsakām sirsnīgu pateicību un novēlam spēkus atbildīgajā dzīvības glābšanas darbā!»

Jauka pateicības vēstule atsūtīta no Galēnu pagasta:

«Bortnieku ciemā ir ambulance, kurā strādā Daina Brice — jauna sieviete, kurai ir trīs pirmsskolas vecuma bērni. Cilvēki, kuri pabīši šai medpunktā, aiziet ar gaišu sajūtu dvēselē. Viņa prot mierīgi, patikami izjautāt slimniekus. Pēc katra viņas labvēlīgo roku pieskāriena nākas domāt, ka ir vēl pasaulē labi un cēli cilvēki. Arī tad, kad Daina bija atvaļinājuma un kopa savu mazuli, daudzi cilvēki nāca uz viņas mājām pēc palīdzības. Daina nekad neatteica,

bija pateicīga, ka viņai uzticas ikvienu ar prieku sagādāja un pavādīja. Daudzus kilometrus viņai nākas kājām izstaigāt, pārlūkojot savus gadus vecos un mazos pacientus. Katreiz, kad viņa apciemo slimnieku, no jaukās apiešanās gan dvēselē, gan visā mājā kļūst siltāk. Mēs gribam, lai Preiļos zinātu, cik pateicīgi esam mūsu dakterītei.

VERA IGNATJEVA, KOHLEROVA, KRUELNĪKOVA un citi.

E. KIRILLOVA no Preiļiem arī raksta vairāku bijušo un izveseļojušo pacientu vārdus:

«Esam ļoti pateicīgi mūsu iecirkņa ārstam Staņislavam Rutkovskim un medicīnas māsai Verai Subačai. Kaut arī daudz tiek runāts par rakstītiem par uzmanīgu attieksmi pret cilvēkiem, mēs, pensionāri, samērā maz to saņemam. Tāpēc ir ļoti patikami, ka medicīnas darbinieki izrāda rūpes par mūsu veselību, ir iejūtīgi un labvēlīgi. Vajag tikai izsaukt

dakteri Rutkovski pie slimnieka mājās, lai viņš visas nākamās dienas, nerēķinoties ar savu laiku, pie tā iegrieztos, uzmanīgi vērotu, interesētos par zaļu iedarbību un dotu padomus. Tas morāli ļoti palīdz slimniekam. Mēs sakām lielu paldies mūsu ciemim un mūsu veselību un vēlām visu labu viņa dzīvē un darbā.»

Preiliete BEREZINA par veselības atgūšanu pateicīga vairākiem ārstiem — gan Rīgā:

veeselības atgūšanu — gan tepat Preiļos.

«Biju ļoti saslimusi un griezos pie iecirkņa ārsta Rutkovska, kurš nekavējoties nosūtīja mani ārstēties uz slimnīcu pie terapeita J. Petrāna. Divu nedēļu laikā viņš noteica diagnozi un nolēma sūtīt uz Rīgu, uz P. Stradiņa kliniku. Negribēdama braucu uz turieni, ar asarām acis un ar sajūtu, ka vairs neatgriezīšos. Taču viss izrādījās

pavisam savādāk. Sapratu, ka ārstiem vajag ticēt. Viņi ļoti vēlas, lai visi viņu slimnieki izārstētos. Rīgā ārsts J. Baško daudz darīja, lai atgrieztu man veselību. Un tas viss, pateicoties dakterim J. Petrānam, kurš ar lielu nopietnību un uzmanību noteica man diagnozi. Paldies jums, dakter Petrān, esmu jums ļoti pateicīga par ārstēšanu.»

Preiliete A. VILCANE, kavējoties atmiņās, uzrakstījusi siltus pateicības savas māmiņai ārstēšanu:

kavējoties atmiņās, uzvārdus mediķiem par

«Visdārgākais cilvēkam ir veselība. Tā ir visas sabiedrības vislielākā bagātība, kas jākopj un jāstiprina katram pašam. Tomēr iestājas brīdis, kad cilvēks nespej pats tikt galā. Tad kritiska brīdī pat ķirurģiskā skalpelis neatbaida. Protams, ķirurģis nav brīnumdaris, bet slimnieka acis ir tada palāvība kā uz brīnumdari. Mēs katrs apzināmies, ka viņš riskē ar cilvēka dzīvību, taču riskējot var gūt arī pozitīvu rezultātu. Atmiņā nāk 1985. gada septembris, kad ķirurģis, riskējot un cīnoties par katru minūti, dienu un nedēļu, māmiņas dzīvību glāba, un viņas mūžs lika pagarināts par sešiem gadiem. Te lielu pateicību ir pelnījuši Preiļu slimnīcas ārsti Augusts Paipals, Nikolajs Bogdanovs, Daina Pliča, Marta Veita, ķirurģijas māsa un visi pārējie, kuri bija nomodā par slimnieces atveseļošanu. Nevar nepiemēnēt arī terapeitu Jāni Petrānu, kurš aprūpēja slimnieci mājās pēdējās dzīves gadā. Māmiņa viņu gaidīja kā

labo gariņu. Vienmēr dakteris Petrāns rūpīgi izmeklēja slimnieci, vērgi sekoja viņas dzīves ritmam, saprotoši, bezgala labestīgi un iejūtīgi izturējās. Katrs uzmundrinošs vārds slimnieci dūva vairāk nekā rūgta tablete. Aprīnojamā ir daktera psiholoģiski smalka pieeja slimniekam, možums, kas nelaiņi iestīģt pesimismā. Viņš patiešām ir teicams, ziņošs speciālists. Paldies dakterim Petrānam un dakterei Veitai Jasaka paldies arī visiem Preiļu slimnīcas mediķiem.

Jūs strādājat visskaistāko, visgrūtāko, visvajadzīgāko un humanāko darbu. Droši varu teikt, ka ikviens cilvēks grūtā brīdī var palauties uz jums. Lai jums ir laba veselība pašiem, drosme un izturība. Lai jūsu gaišie prāti, jūsu atbildīgais darbs nes labumu visiem. Strādājiet, lai nekad neklūdotos. Ejiet vienmēr savā dzīvē ar mīlestību, laipnību, sirsnību, jo tas nekad nav par daudz.»

Mums — veselajiem un sirgstošajiem — atliek vien pievienoties šiem laba vēlējumiem un sveikt rajona mediķus profesionālajos svētkos!

Vēstules lasīja Silvija IOKSTE

OTRDIENA, 18. JŪNIJS

TV RĪGA

17.00 «Diena pasaulē». 18.00 «Sodien». 18.05 Koncertfilma «Ceļā». 18.30 «Luksofors». 18.55 «Latvijas zelts». 19.35 «Arēna». 19.50 «Lūzdu vārdu». 20.00 «Sodien». 20.10 Sports. 20.15 Studinājumi. 20.20 «Pasaka šai reizei». 20.40 Ziņas (krievu val.). 20.50 «Sodien». 21.35 «Koncerts Vāgnera zālē». (krievu val.). 21.00 «Zaļais ceļš». 21.35 «Koncerts Vāgnera zālē». 22.00 «Panorāma». 22.20 Mākslas filma «Nāves enā». 23.35 «Tiem, kas interesējas par dzeju». MASKAVAS I PROGRAMMA 18.00 «Mūsu dārz». 18.15 «TZD». 18.45 Multiplikācijas filma «Naida». 19.00 Dokumentālās filmas «Lai nolādēts karš!» pirmizrāde. 19.35 «Jauno māksla». 19.50 Mākslas filma «Paipalu raudas». 7. sērija. 21.00 «Laiks». 21.40 «Pavadīja mani karā». 22.40 «Aktuāla intervija». 22.50 Mākslas filma «Zero pilsēta». 0.30 «TZD». 0.50 Dejo V. Pisarevs. 1.50 Mākslas filma «Paipalu raudas». 7. sērija. MASKAVAS II PROGRAMMA 17.00 «Skautnes». 18.00 «Vizītkarte». 18.45 «Krievijas parlamenta vēstnesis». 19.00 «TV mūzikas abonements». 20.00 «Vēstis». 20.15 «Labu nakti, mazuļi!». 20.30 Ritmiska vingrošana. 21.00 «Laiks». 21.40 «PSRS AP sesija». 22.25 Dokumentāla filma. 22.50 Multiplikācijas filma pieaugušajiem.

TRESDIENA, 19. JŪNIJS

TV RĪGA

17.00 «Diena pasaulē». 18.00 «Sodien». 18.05 «Gadskārtu raksti». 19.00 «TV pastāvīgā komisija». 19.45 Par zemes reformu Latvijas laukos. 20.00 «Sodien». 20.10 Sports. 20.15 Studinājumi. 20.20 Multiplikācijas filma «Ābolu maiss». 20.40 Ziņas (krievu val.). 20.50 «Sodien» (krievu val.). 21.00 «Vizīte». 21.45 Ā. Skulte. Sonāte korim. 22.00 «Panorāma». 22.20 «Videokops-8». 23.35 «Horoskopi, horoskopi...» MASKAVAS I PROGRAMMA 6.30 «Rīts». 9.05 Mākslas filma «Paipalu raudas». 8. sērija. 10.15 «Bērnu mūzikas klubs». 11.00 «Pavadīja mani karā». 12.00 «TZD». 12.15 «Lietišķais kurjers». 12.30 Mākslas filma «Zero pilsēta». 14.10 Dokumentālā filma. 14.30 Multiplikācijas filma. 15.00 «TZD». 15.15 Mākslas filma «Melodija divām balsim». 1. sērija. 16.25 «Aizrautīgu cilvēku pasaule». 16.40 «Filma bērniem». «Trīs jaunās maigas». 3. sērija. 17.45 «Mūzikas dārgumu krātuve». 18.30 «TZD». 18.45 «Lietišķais kurjers». 19.00 Dokumentālās filmas «Lai nolādēts karš!» pirmizrāde. 19.30 «Tu atceries. Krievija...». 19.55 Mākslas filma «Paipalu raudas». 8. sērija. 21.00 «Laiks». 21.40 «Cilvēks un likums». 22.55 «Dziesma-91». 23.50 «TZD». 0.10 «Aizvadīto gadu melodijas». 1.00 Multiplikācijas filmas pieaugušajiem. 1.40 N. Majakovskis. Simfoniskā poēma «Alastors». 2.00 Mākslas filma «Paipalu raudas». 8. sērija.

MASKAVAS II PROGRAMMA 8.00 Rīta vingrošana. 8.15 Spēle pianistē T. Nikolajeva. 9.00 «Atskaties. Krievija!». 10.00 Multiplikācijas filma. 10.10 O. Joseliani. «Zvaigžņu lietus». Filmizrāde. 11.30 Dokumentālā filma. 12.20 «Mstislavs Rostropovičs». 12.40 TV dokumentālā filma. 13.30 «Musu Cukokala». Filmizrāde. 14.25 Dokumentālā filma. 17.00 Dokumentālā filma. 18.00 «Cik vērti ir izesta ola?». 18.30 «Piestatne vai mājas?». 19.00 PSRS meistarsacīkstes futbolā. Kijevas «Dinamo» — ACSK. 20.15 «Labu nakti, mazuļi!». 21.00 «Laiks». 21.40 «Kolāža». 21.45 «KPFSR AP sesija». 22.30 P. Caikovska baleta «Apburta princese» koncertsvieta. 23.00 «Vēstis». 23.15 TV mākslas filma «Viņš, viņa un bērni».

CETURTDIENA, 20. JŪNIJS

TV RĪGA

17.00 «Diena pasaulē». 18.00 «Sodien». 18.05 Rīgas kinostudijas dokumentālo filmu programma. 18.35 «Aicinājums». 19.20 «Sēta». 19.50 «Deputāta komentārs». 20.00 «Sodien». Ziņas. 20.10 Sports. 20.15 Studinājumi. 20.20 «Bībeles stāsti bērniem». 20.45 «Sodien» (krievu val.). 21.00 Programma «X». 22.00 «Panorāma». 22.20 Programma «X». MASKAVAS I PROGRAMMA 6.30 «Rīts». 9.05 Mākslas filma «Paipalu raudas». 9. sērija. 10.10 «Cilvēks un likums». 11.25 Kara

gadu dziesmas. 12.00 «TZD». 12.15 Multiplikācijas filma. 12.35 «Stunda bērniem». 13.35 «Māksla un kooperācija». 14.05 «Dziesma-91». 15.00 «TZD». 15.15 TV mākslas filma «Melodija divām balsim». 2. sērija. 16.30 «Aizrautīgu cilvēku pasaule». 16.45 Multiplikācijas filma. 17.00 «Vietnama. Ikdiena un svētki». 17.45 «...Līdz sešpadsmit un vecākiem». 18.30 «TZD». 18.45 Multiplikācijas filmas. 19.00 Dokumentālās filmas «Lai nolādēts karš!» pirmizrāde. 19.30 M. Ravels. 2. svieta no baleta «Dafnis un Hloja». 19.50 — «Zeme — mūsu kopējās mājas». 19.55 Mākslas filma «Paipalu raudas». 9. sērija. 21.00 «Laiks». 21.40 «Iekšlietu ministrija ziņo». 21.55 «Karavīru dzeismu festivāls». 0.10 «TZD». 0.30 Estrādes orķestra koncerts. 1.15 Dokumentālā filma «Baikāta veciņi». 20.05 Mākslas filma «Paipalu raudas». 9. sērija.

MASKAVAS II PROGRAMMA 7.30 «Bridžs». 8.00 Rīta vingrošana. 8.15 «Tautas melodijas». 8.30 «Atskaties. Krievija!». 9.25 Multiplikācijas filmas. 10.15 TV mākslas filma «Viņš, viņa un bērni». 11.30 «Kamera pēta pagātni». 12.20 «O. Basilašvili. Kāds viņš ir?». 13.20 Televīzijas filma. 13.30 «Filma bērniem». «Puišļi». 1. sērija. 14.40 Tikšanās ar LTK veteranu kori. 15.25 Ritmiskā vingrošana. 17.00 «Skautnes». 18.00 «Meistari». 18.45 «Krievijas parlamenta vēstnesis». 19.00 Sacensības orientēšanās sportā. 19.20 Dokumentālā filma «Balss». 19.30 PSRS meistarsacīkstes futbolā. «Pardaugava» — Suhumi «Dinamo». 20.15 «Labu nakti, mazuļi!». 20.30 Indīņu divcīņa. 21.00 «Laiks». 21.40 «KPFSR AP sesija». 22.30 «Mūzikas jaunumi». 22.45 «G.Baklanovs: «Lūzdu vārdu!» 23.00 «Vēstis». 23.15 «Kriminālais kanāls».

PIEKTDIENA, 21. JŪNIJS

TV RĪGA

17.00 «Diena pasaulē». 18.00 «Sodien». 18.05 Skolēniem. «Sports un sports». 18.50 «Globuss». 19.15 «Valdības viedoklis». 20.00 «Sodien». 20.10 Sports. 20.15 Studinājumi. 20.20 «Kolorīts». 20.35 «Miedzīņš nāk...». 20.50 «Sodien» (krievu val.). 21.00 «No atnīgu paradizes mūs izdzīt nespēj neviens...». 21.35 L. Garmas prelūdijas. 22.00 «Panorāma». 22.20 J. Kalniņa opera «Ugumi». MASKAVAS I PROGRAMMA 10.45 «Avoti». 11.15 «...Līdz sešpadsmit un vecākiem». 12.00 «TZD». 12.15 Karavīru dzeismu festivāls. 14.30 «Kad vecums sagādā prieku». 15.00 «TZD». 15.15 Mākslas filma «Kvilibrists». 16.30 «1991. — Mocarta gads». 17.00 «Dzejas minūtes». 17.05 «Filma bērniem». «Atdodiet galu!». 18.30 «TZD». 18.45 A. Skrjabinis. «Ekstāzes poema». 19.00 Dokumentālās filmas «Lai nolādēts karš!» pirmizrāde. 19.30 S. Goršunova koncerts. 19.40 Mākslas filma «Pec kara laika likumiem». 21.00 «Laiks». 21.40 «Aktuāla intervija». 21.50 «... Un citas programmas». 1.20 Dokumentālā filma. 1.50 Mākslas filma «Pec kara laika likumiem».

MASKAVAS II PROGRAMMA 7.00 «Lietišķā cilvēka rīta stunda». 8.00 Rīta vingrošana. 8.20 Multiplikācijas filma. 8.30 Liebrīnijas dokumentālā filma «Dzīvā planeta». 9.25 Koncerts. 9.40 Dokumentālā filma. 10.05 Koncertfilma «Ceļus šos mums neaizmirst nekad...». 10.50 «Objektīvs». 11.30 «Tevzemes pieminējis». 12.10 «Vīru saruna». 12.50 Simfoniskās miniatūras. 13.30 «Filma bērniem». «Puišļi». 2. sērija. 14.35 «Cilvēks. Zeme. Visums». 17.00 «Mans karš». 18.30 Dokumentālā filma. 18.55 Režisors J. Lediņa filmas. 20.00 «Vēstis». 20.15 «Labu nakti, mazuļi!». 20.30 «PSR AP sesija». 22.25 «Kolāža». 22.30 «KPFSR AP sesija». 23.00 «Vēstis». 23.15 «Pieliktais ritenis».

SESTDIENA, 22. JŪNIJS

TV RĪGA

9.00 «Atbildes uz vēstulēm par dzīvokļu jautājumiem». 10.00 Veselības programma. 10.10 «Neatkarība». 10.40 Reklāma. 10.45 «Globuss». 11.10 Mākslas filma «Emīla nedarbi». 12.20 «TV dzejas teātris». 13.00 J. Vītols. Prelūdijas. 13.25 Rainis. «Spēļu, dancoju». 15.35 «Muzikālā studija jaunatnei». 16.05 Mākslas filma «Viktorija». 17.35 Pūtēju orķestra «Siruss» koncerts. 18.15 «Uguns

sardzē». 18.30 Programma «Iat-gola». 19.40 «Ekrāna jaunumi». 20.00 «Sodien». 20.10 Sports. 20.15 Studinājumi. 20.20 Izstāde «Porcelāns un tērps». 20.35 «Miedzīņš nāk...». 20.50 «Sodien» (krievu val.). 21.00 «Aicinājums». 21.45 «Katru sestdienu jūsu atpūtai — «Tonis». 21.55 Reklāma. 22.00 «Panorāma». 22.20 «Labvakari!».

MASKAVAS I PROGRAMMA 8.50 «Mūsu dārz». 9.20 Multiplikācijas filmas. 9.50 «Burda Moden» piedāvā... 10.20 «Dāvinu. ko atceros». 10.55 «Rīta zvaigzne». 11.55 Dokumentālā filma. 13.25 Mākslas filma «Aladina burvju lampa». 15.00 «TZD». 15.15 «Uzvarētāji». 16.15 «Tikšanās ar Sarkankarogoto...». 17.15 Multiplikācijas filma. 17.30 A. Ešpajs. 5. simfonija. 18.00 «Starptautiskā panorāma». 18.45 «Dzejas mirklis». 18.55 Dokumentālās filmas «Lai nolādēts karš!» pirmizrāde. 19.25 Koncerts «Krievu folklorā». 19.55 Mākslas filma «Ak. Kungs, tic esam mēs!». 21.00 «Laiks». 21.40 «Lielā Tēvijas kara sākuma 50. gadadienā». 23.30 «TZD». 23.50 Dokumentālā filma. 0.35 Mākslas filma «Tas bija pagājušajā vasarā». 1. un 2. sērija.

MASKAVAS II PROGRAMMA 8.00 Rīta vingrošana. 8.15 «Sports visiem». 8.30 ASV meistarsacīkstes basketbolā NBA profesionāļiem. 9.30 «Sadraudzība». 12.00 «Plus vienpadsmit». 14.00 «Krievu valoda». 14.30 Multiplikācijas filma «Vista». 14.40 Pasaules ligas sacīkstes volejbolā vīriešiem Japāna — PSRS. 15.40 TV mākslas filma «Mūrnīki». 17.00 «Atceries!» K. Sulženko. 17.45 Dokumentālā filma. 18.45 Krievijas parlamenta vēstnesis. 19.00 «Senā romance». 19.45 Dokumentālā filma. 20.00 «Vēstis». 20.15 «Labu nakti, mazuļi!». 20.30 «A. Puškina dzeja». 21.00 «Laiks». 21.45 «Lūzdu vārdu!» 22.00 «XX gadsimts — kādā un aiz kādā». 23.00 Simfoniskās mūzikas koncerts.

SVETDIENA, 23. JŪNIJS

TV RĪGA

9.05 «Sēta». 9.35 «Programma nedzirdīgajiem». 9.55 «Atvasara». 10.40 Bērniem. «Līgo, līgo!». 11.00 «Multiplikācijas filma «Skatāmpanti». 11.10 «Skabaržus» intervija «11». 11.25 Koncerts «Visu gadu dziesmas krājums». 12.00 «Musica humana». 13.30 «Sadzīves māksla Dainu kalnā». 14.30 A. Livess. «Karalienes Modas zeme». TV iestudejums. 15.40 Latvijas deju svētku koncerts. 18.10 Rīgas Operetes teātra mākslinieku senioru koncerts. 19.00 «Skabarga». 20.00 «Panorāma». 20.10 Sports. 20.15 Studinājumi. 20.25 R. Paula un I. Lasmaņa dziesmas dzied «Dzeguzīte». 20.35 «Miedzīņš nāk...». 20.50 «Sodien» (krievu val.). 21.00 Programma «Latgola». 21.55 Reklāma. 22.00 «Dainu dārz». 22.45 «Retroskoncerts». 0.05 «Kur jāpūgunis spīd». 20.30 Leningradas TV programma.

MASKAVAS I PROGRAMMA 7.00 «Rīta zvaigzne». 8.00 Ritmiskā vingrošana. 8.30 Biržas izloze. 9.00 «Ta agrāk no rīta». 10.00 «Tevzemes sardzē». 11.00 Izklaidējoša programma. 11.30 «Ceļotāju klubs». 13.00 «Veselība». 13.30 «Izvēlas jauna paņēdzes». 15.00 «TZD». 15.15 «Es jums uzdziedāšu!». 15.45 «Pasaules tautu pasakas». 15.50 TV dokumentālā filma. 16.00 «Laiņu dzīve». 17.00 «Cirks, cirks, cirks». 17.10 «V. Disnejs piedāvā...». 18.00 PSRS kausa izcīņa futbolā. ACSK — Maskavas «Torpedo». 19.55 Multiplikācijas filma. 20.10 Kinokoncerts. 21.00 «Laiks». 21.40 Lielā Tēvijas kara sākuma 50. gadadienā. 23.10 «Kas? Kur? Kad?» 0.10 «Futbola apskats». 0.40 «Hronogrāfs». 0.55 «TZD». 1.15 Mākslas filma «Zem cirka kupci». 1. un 2. sērija.

MASKAVAS II PROGRAMMA 8.00 Rīta vingrošana bērniem. 8.20 «Lielā Tēvijas kara 50. dziesmas». 9.10 Multiplikācijas filma. 9.30 «Sadraudzība». Piedalās Latvijas TV. 12.00 «F. Donahū — 20 gadus ētērā». 13.00 «Loseva sarunas». 14.00 Akordeonistu konkurss. 15.00 Pasaules ligas meistarsacīkstes volejbolā vīriešiem. Japāna — PSRS. 16.00 «Pedagoģija visiem». 17.00 D. Graģins. «Vieta pieminekļiem». Filmizrāde. 18.45 «TV autorprogrammas». 19.45 «Labu nakti, mazuļi!». 20.00 «Vēstis». 20.15 «TV autorprogrammas». 21.00 «Laiks». 21.40 «Kolāža». 21.45 «Labdarības vakars».

Bez medaļām tomēr nepalikām

Ar trijām medaļām un desmito vietu komandu vērtējumā no Latvijas bērnu un jauniešu spartakiādes Rīgā atgriezās jaunākās grupas komanda. Interesanti, ka tieši par šādiem rezultātiem varēja ziņot vieglatlētikas draugiem arī pagājušajā gadā. Sakrīt arī medaļu spožums — divas sudraba un viena bronza. Vai stāvam uz vietas? Viennozīmīgi uz to atbildēt grūti. Drīzāk mēģināsim noturēties iegūtās pozīcijās, kas mūsu apstākļos (ar to es domāju gan treniņapstākļus, gan vispār attieksmi pret bārenīti — vieglatlētiķu karala — futbola galmā), manuprāt, uzskatāms par panākumu. Tas sasniegts 30 komandu konkurencē, jo vieglatlētikā parasti piedalās visu republikas rajonu un Rīgas pilsētas atsevišķu rajonu izlases.

Kā jau tas vieglatlētiķu mēdz būt, veiksmē vienā disciplīnā mīļās ar negaidītu neveiksmi citā. Galēnietis Gaitis Straujups, kas visās līdzšinējās solotāju sacensībās republikā ir guvis uzvaras, startēja tik strauji, ka tiesnešiem tas šķita par ātru, un viņu jau pirmajos 200 metros diskvalificēja.

Bez medaļām gan mēs nepalikām, jo Riebiņu vidusskolas solotājs Jānis Pauniņš un Līvānu I. vidusskolas audzēknis Jānis Pabērzs izcīnīja attiecīgi otro un trešo vietu. Pēc smagas traumas, kas traucēja nopietni trenēties, Kristīne Erte, būdama lidere visu divu kilometru distancē, tomēr neizturēja pašas diktēto tempu un ienēma ceturto vietu.

Toties iepriecināja Priekšu deivīgādīgās skolas audzēknis Raimonds Levko. Pirmoreiz piedalīdamies republikas mēroga sacensībās,

turklāt spēcīgā konkurencē, viņš, sasniegda trīs personīgos rekordus diska metēju daudzciņā (60 m noskrēja 8,5 sek., lodi aizgrūda 8 m 70 cm un disku aizmeta 26 m 46 cm) un izcīnīja sudraba medaļu. Tas liecina, ka arī lauku skolā iespējams sagatavot labus vieglatlēkus. Skolotāja Monika Kivleniece to apliecina jau otro gadu. Atcerēsimies, ka pērn viņas audzēkne Monika Anspoka starp lodes grūdējam (vidējā grupā) bija ceturta republikā.

Kā lai te nepiemin skolas, no kurām jau gadu desmitiem neviens audzēknis nespēj iekļūt pat rajona izlasē, kur nu vēl atvest kādu spartakiādes medaļu! Vai tas nav iemesls nopietnai skolu fizikultūras skolotāju darba analīzei? Varbūt vieglatlētikas sezonas beigās, piedaloties arī tautas izglītības nodarbinātības darbiniekiem...

Pakāpties uz goda pjedestāla «Daugavas» stadionā bija iespēja arī riebiņietim Jurim Verzam, kurš ierindojās 5. vietā izturības skrējēju daudzciņā. Nadežda Jakuseva (lodes grūdēju daudzciņā) izcīnīja 6. vietu. Riebiņu vidusskolas sportisti šogad veidoja rajona izlases kodolu, par ko paldies skolotājam Leonidam Valdovim.

Republikas sacensību kalendārs atstāj brīvu vasaru jaunākās vecuma grupas sportistiem. Lai mūsu mazie atpūstos un krāj spēkus nākošajam mācību gadam, bet vidējās un vecākās grupas vieglatlēti šodien — 18. jūnijā, ieradusies uz treniņnometni. Viņiem spartakiādes sacensības būs tikai jūlija sākumā.

Jāzeps LAZDANS,
vieglatlētikas treneris

„Skroderdienas Silmačos“

Šogad jūs aicina 21. un 22. jūnijā plkst. 18.00 un 16.00. Šis Nacionālā teātra brīvdabas lieluzvedums, savu piekto gadskārtu pērn Druvienas kultūras kompleksā «Silmači» nosvinējis, liekas, īpašas reklāmas neprasa. Bez «Skroderdienām Silmačos» jau nemaz vairs nav iedomājama Jāņu ieligošana. Un par spīti benzīna krīzei un citām ekonomiskām un finansiālām dabas nebešanām latviešu tauta atkal «jūgs zirgus», aus kājas un gērbis mugurā goda drēbes, lai atrastos šo visliksmāko, visromantiskāko svētku pašā viducī, lai aizmirstu rūpes un raizes, lai dvēseles atspīrgtu Blaumaņa harmoniskajā pasaulē. Mūsu tradīcijās arī ir mūsu spēks. Mēs tās kopjam, spodinām, lepojāmies ar tām. Jā, arī ar Nacionālā teātra «Skroderdie-

nām Silmačos» Druvienā. Turp mēs gribam aizvest savus mīļos, radus, draugus un tālīnos ciemiņus. Un Druvienas Pērļa sils ar romantiskajām Pērļa dzirnavām, Brūklenāja vainaga vietu, Poruka vecā skola, ziedošās plāvas un atjaunotās Silmaču mājas ar laikam pasaulē vienīgo muzeju vienai vienīgai izrādei — «Skroderdienām Silmačos» ir aprīnājami viesmīlīgi. Un iemīļotie Nacionālā teātra mākslinieki ar tradicionālo siera šķēli un alus mucu...

Taču laiki ir grūti. Un, lai šie svētki notiktu, Nacionālā teātra vadība saka paldies visiem sponsoriem, kas neliedz savu artavu transporta un viesnīcas apmaksas izdevumiem — Rīgas Galvenajam pastam, Rīgas vagonu rūpniecībai, firmai «Vita», Ogres rajona me-

Sporta klubs „Cerība“ informē

FUTBOLS

Ar izcīnīto 3. vietu no Latvijas skolēnu spartakiādes finālsacensībām Liepājā atgriezās trenera V. Točko audzēkņi (1978. g.). Preiļieši cīnījās neizšķirti ar Valmieru (0:0) un Rīgas futbola skolu (1:1), bet piedzīvoja zaudējumu pret Liepāju (0:2).

Trīs dienas Preiļos risinājās Latvijas čempionāts «mazajā futbolā» (zonālā turnīra pirmā kārtā). Spēlēja divas mājinieku komandas un viesi no Jēkabpils un Rīgas. (1980., 1981. g.). Pagaidām līderos atrodas Preiļu I komanda un Jēkabpils. Vienīgās celazīmes uz finālu īpašnieks noskaidrosies Jēkabpilī.

Sporta biedrības «Vārpa» čempionāta turpinājumā vieni no turnīra līderiem — Līvānu «Kristāla» futbolisti cīnījās neizšķirti ar Ogres «Aditāju» (1:1) un Ludzu (0:0). Ļoti īpatnēji cīnās «Cerības» futbolkomanda, kura čempionāta spēlēs piedzīvoja zaudējumus pret Cēsu komandu un Ogres «Aditāju», toties Latvijas kausa izcīņas astotdaļfinālā pirmajā spēlē prata pieveikt republikas augstākās līgas pārstāvjus — Jēkabpils «Falessu».

Gatavojas pirmais fermeru desants

Paldzēt nometņo cažas, izlaidnēt plecus cilvekam, kaul arī totalitāras sistēmas izkropjotam, bet, paldies Dievam, nescauzlam. Dot viņam reālu iespēju ne tikai izrauties no pilsētas bezcerības, bet arī, atjaunojot pārraujo sāknī ar zemi, — kļūt par tās īsto saimnieku. Viņa atgriešanās Krievijas senajās zemēs, kas palikušas bez cilvēkiem, paredz ilgtermiņa Vidusķrievijas attīstības programma, ko tuvākajā laikā apstiprinās Krievijas vadība. Par to pašu norūpējies arī Krievijas atdzimšanas veicināšanas Latvijas asociācija «Saknes». Vārds tās prezidentam, Viāčeslavam TIHOMIROVAM.

— Pēc nesenā brauciena uz Novgorodas apkaimi un pēc attiecīgiem līgumiem, ko ar to noslēgušas varas iestādes, mums radusies slingra pārliecība: būs pirmais civilizētais fermeru ciemats, ko veidos pārbraucēji no Latvijas. Volotas rajonā (apmēram 100 kilometru no Novgorodas) Krievijas atdzimšanas Latvijas asociācijas (KALA) biedriem piešķirs apmēram 200 hektāru bioloģiski tīras lauksaimniecībā izmantojamās zemes ar divām jau iepriekš uzceltām fermām — Pukovas un Rameņes ciemos — ar 120 un 60 lopiem. Zemes gabali pāries nākamo fermeru īpašumā ar iemantošanas tiesībām. Pirmām četrām fermeru ģimenēm Volotas rajona Tautas deputātu padome un sovhozs «Volota» ir ar mieru nodot četrus saliekamu trīsistabu kotedžu kompleksus jau tūlīt. Tās uzbūvēt par vasaru varētu gan spēki, kas ir Latvijas Celtniecības un arhitektūras ministrijas rezervē, gan arī paši nākamie fermeri.

Interesanti jau ir sākuši piešķirties, tomēr pirmā Krievijas fermeru «desanta» optimālo sastāvu noteiks pēc konkursa rezultātiem — tūlīt pēc KALA konferences «Krievijas nākamais fermeris».

Pagaidām var teikt tikai vienu: nākamo Krievijas fermeru starta iespējas saskaņā ar tiem pašiem līgumiem ir lielas. Tie ir gan garantēti kredīti, gan mājlopi, sēklas, tehnika, ko sovhozs piešķirs uz līgumu pamata vai pārdos par skaidru naudu. Starp citu, augstākās šķirnes lopus un putnus, ir ar mieru sagādāt arī Latvijas puse, turklāt uz atvieglotiem noteikumiem.

Perspektīvas? 16 kilometrus no fermeru ciemata, Gorkos, pārdzēts uzcelt nelielu ķieģeļu fabriku, kas gadā ražotu piecus miljonus ķieģeļu. Vai vēl jāstāsta, ko tas nozīmē fermerim, kurš sapņo dzīvot nevis sovhoza tipveida mājoklī, bet gan savā, pēc

individuāla projekta būvētā kotedžā? It īpaši, ja nemam vērā, ka fermeriem ķieģeļus pārdošos lētāk. Paredzēts arī bariera darījums ar zviedru uzņēmējiem, viņi ir gatavi savu kokapstrādes iekārtu mainīt pret kokmateriālu pusfabrikātiem un gataviem izstrādājumiem. Protams, lielu daļu šīs produkcijas izmantos fermeru saimniecību iekārtošanai, pārējā bus brīvā pārdošanā, arī Latvijā.

Laikam gan vislielāko peļņu Novgorodas zemes dos tiem, kas tajā audzēs linus. Tie šobrīd ir patiesi zelta vērti starptautiskajā tirgū. Starp citu, Volotas rajons ir viens no tiem, kam pati vēsture lēmusi nodarboties ar līnkopiņu, par ko liecina Volotas līnu pārstrādes fabrika. Volota slavena arī ar savām zosīm, ko «nolādētā carisma» laikā vietējie zemnieki piegādāja Sankt-Pēterburgai. Pateicoties fermeru iniciatīvai, reperesētais putns atkal sācis gāģināt šajās vietās...

Vai KALA zem savā spārnā ņems tikai fermerus pārceļotājus? Nebūt ne. Asociācijas pakalpojumus varēs izmantot gan tie, kas nevēlēdamies pamest Latviju, gribētu pievērsties sezonas nomai Krievijā, gan tie, kas sapņo par dāru tūli no pilsētas troškņa. Kā būs ar dzīvokļiem? Tajās vietās, kur KALA noslēgs līgumus par pamesto dzīvokļu atjaunošanu un nodošanu saviem biedriem, kā tas izdarīts jau Volotas rajonā, problēma būs atrisināta.

Novgorodas apkaimē ir brīnišķīga — brūkleņu sili, sena vietas, dzērveņu vietas, zivim bagāti ezeri, upes... Starp citu, kāpēc tikai uz Novgorodas apkaimi? Nākamās līgumas KALA domā slēgt ar vadību gan Pleskavas, gan Vologdas, gan citos Krievijas Eiropas daļas apgabalos.

Viāčeslavs TIHOMIROVS,
KALA «Saknes» prezidents
(«Rīgas Balso»)

LCZNAVAS LAUKSAIMNIECĪBAS TEHNIKUMS

(bijušais Maltas sovhoztehnikums) uzņems audzēkņus 1991./92. mācību gadam sekojošās specialitātēs:

lauksaimniecības produkcijas ražošana, profesija — lauksaimniecība ar specializāciju lopkopības pārraudzībā, papildus padziļināti mācot agronomiju un mājturību (latviešu un krievu plūsmās);
lauksaimniecības produkcijas ražošana, profesija — lauksaimnieks (latviešu plūsmā);
lauksaimniecības mehanizācija, profesija — tehniķis — mehāniķis (krievu plūsmā);
lauksaimniecības ēku būvniecība, profesija — celtniecības meistars (latviešu un krievu plūsmās).

Tehnikumu beigušie iegūst tiesības iestāties augstskolā.

Mācību laikā audzēkņi atkarībā no specialitātes iegūst papildu darba profesijas.

Sekmīgie audzēkņi saņem stipendiju.

Tehnikumā ir koptiņnes un ēdnīca.

Pirmajosursos uzņems jauniešus ar deviņgadīgas skolas izglītību, iestājeksāmeni:

matemātika (rakstos) — 19. jūnijā,
dzimtā valoda (diktāts) — 21. jūnijā.

Visās specialitātēs uzņems saskaņā ar tehnikumā kārtoto iestājeksāmeni un pārrunu rezultātiem. Otrajosursos mācību grupu papildināšanai uzņems vidusskolu absolventus. Dokumentu iesniegšana līdz 15. augustam.

Satiksmē ar autobusu «Rēzekne — Ismeri — Lūznava» vai «Rēzekne — Vertukšņa — Lūznava».

Mūsu adrese: Rēzeknes rajons, pasts «Lūznava», Lūznavas lauksaimniecības tehnikums, indekss 228113.

Telefoni: Lūznava — 45481, 45314, 45370.

Administrācija

31. augustā Līvānos tiek organizēta «ĢIMENES DIENA» — KONKURSS ardziedāšanu, dancošanu, sporta sacensībām un spēlēm.

Bagāti sponsori gatavo pārsteiguma balvas.

Drosmīgākas un radošākas ģimenes lūdzam pieteikties pilsētas izpilddomitejā pie sekretāres — tālrunis 44464 vai LSF klubā — tālrunis 44482.

Preiļu starpsaimniecību celtniecības organizācija pārdod TROTUĀRA PLĀKSNES. Izmērs: 0,30x0,30x0,07 m. Cena par gabalu — 1 rublis 50 kapeikas. Tālrunis 22102, 22530.

PĀRDOD, govī Preiļu rajona kolhoza «Smelteri» Smelteros. Jāzeps Vjake.

Lūdzu pret atbildību atgriezt nozaudētos dokumentus. Tālrunis 41215. P. Dzjadzins.

PERK ledusskapi. Tālrunis 44413.

MAINA trīsistabu dzīvokli Līvānos pret 1,5 un vienistabu dzīvokļiem. Tālrunis 42140.

MAINA divistabu dzīvokli ar ērtībām Preiļos pret divistabu Līvānos. Zvanīt 41362.

Skrīniet ātri, labie vēji. Sauciet tēti atpakaļ. Vēl vajag viņa roku. Viņa gudra padomiņa. (T. dz.)

Skumju brīdī esam kopā ar Jāni un Vitu Salkovskiem, no TEVA uz mūžu atvadoties. Darbābiedri kompleksā «Āmuļi»

Aiziet cilvēks, paliek darbi. Paliek viņa labie darbi. (I. Lasmanis)

Skumju brīdī esam kopā ar Bronislava Drukaļsku tuviniekiem, guldot VIŅU zemes klepi. Aglonas vidusskolas skolotāji

Es dziedāju dziesmu — Savas dvēseles dziesmu. — Pārtrūka vārdi... (Aspazija)

Skumju brīdī esam kopā ar Moniku Drukaļsku, VIRU smiltainā izvadot.

Aglonas KN tolkloras ansambļa kolektīvs

PĀRDOD govī. Tālrunis 58533.

Baltā baltā lakatiņa Aiziet mātes balss un pēdas. (I. Lasmanis)

Izsakām dziļu līdzjūtību Zoles Rusiņas piederīgajiem sakarā ar VIŅAS nāvi.

Kolhoza «Rožupe» kolektīvs

Vienmēr, kad es dienu sākšu, Pieminēšu tevi, māt!

Skumju brīdī esam kopā ar Jāzēpu Vucenu, MĀTI smiltainā aizvadot.

Stikla fabrikas kolektīvs

Aizejot cilvēkam ardievas saka, Aizejot cilvēks kauli vārdi bilst. Kāpēc tu aizgāji nepasakot? Kāpēc tik pēkšņi cilvēki mirst?

(S. Kaldupe)
Izsakām dziļu līdzjūtību Antona Vinduļa piederīgajiem sakarā ar VIŅA nāvi.

Kolhoza «Rožupe» kolektīvs

NOVADNIEKS

Indekss 68169

Galv. redaktors
Pēteris Pizelis

□ Laikraksts «Novadnieks» iznāk kopš 1950. gada 29. marta. Dibinātājs un izdevējs — izdevniecība «Avīze» (Rīgā, Bruņinieku ielā 47). Reģistrācijas apliecības Nr. 0091.
□ Redakcijas adrese: 228250, Preiļos, Aglonas ielā 1. Tālrunis uzziņām — 22305.
□ Iespēsti ražošanas apvienības «LITTA» Daugavpils tipogrāfijā, Daugavpils, Valkas ielā 1. Oļciņi-iespiedums. 2 nosacītās iespiedloksnes. Pas. 556
□ Metiens 12676 eksemplāri (latviešu valodā) 9372 eksemplāri, krievu valodā — 3304 eksemplāri.